Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 53(3), 2024, 1297-1332
https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuefd

Process Notes Technique in Supervision: An Investigation of Counselors' Perspectives on Supervision Forms with Eclectic Counseling Approach Used in the Supervision Process

Fulya YÜKSEL ŞAHİN [a*] **(ORCID ID - 0000-0003-3454-2142)**
Yıldız Technical University, Faculty of Education, İstanbul/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cuefd.1469247

Article history:
Received 16.04.2024
Revised 03.09.2024
Accepted 05.12.2024

Keywords:
Supervision Forms,
Process Notes Technique Supervision,
Eclectic Counseling Approach,
Counselors,
Clients.

Research Article

Abstract

The aim of the study was to examine the views of psychological counselor candidates/counselors on the "Supervision Forms (Process Notes Technique) with Psychoeducational Content Based on the Eclectic Counseling Approach and Accommodating the Steps of Counseling Process" developed by the researcher. The study also examined the views of the clients who had received psychological counseling support. 17 individuals under the supervision of the researcher (Supervisor 1) in the "individual counseling practice course" participated in the study. In addition to the researcher, the opinions of 10 counselor candidates about the Supervision Forms were also examined through the mediation of two different supervisors with doctoral degrees in Counseling and Guidance. Furthermore, five clients who started and completed the counseling process were included in the study group. Thus, the study consisted of a total of 32 participants. "Form for Evaluating the Supervision Forms" and "Form for the Evaluation of Counselor Candidate/Counselor by the Client" were used as the data collection instruments. For data analysis, descriptive analysis was performed as a form of qualitative analysis. As a result of the study, the participants stated that the Supervision Forms were "detailed and explanatory", "useful", "awareness-raising", "instructive and developmental", a "guide, route map, light", "control provider and supervisory", "functional, easy and practical", "valuable, reassuring, stress-relieving" and "limited". As another result of the study, 5 clients who fully attended and completed the counseling process stated that they "felt comfortable and safe", "the counselor was respectful and objective", "they benefited from the counseling process", "they gained awareness about finding solutions to their problems and solved them" during the counseling process. The results obtained from the research are discussed in the light of the relevant literature.

Süpervizyonda Süreç Notları Tekniği: Süpervizyon Sürecinde Kullanılan Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımlı Süpervizyon Formlarına İlişkin Psikolojik Danışman Görüşlerinin İncelenmesi*

Makale Bilgisi

DOI: 10.14812/cuefd. 1469247

Makale Geçmişi:
Geliş 16.04.2024
Düzeltme 03.09.2024
Kabul 05.12.2024

Öz

Araştırmanın amacı, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımına Dayalı, Danışma Sürecinin Basamaklarına Uygun ve Psikoeğitim İçerikli Süpervizyon Formları"na (Süreç Notları Tekniği) ilişkin psikolojik danışman adaylarının/danışmanların görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada, psikolojik danışma yardımını almış olan danışanların görüşleri de incelenmiştir. Araştırmaya, araştırmacının (Süpervizör 1) "bireysel psikolojik danışma uygulaması dersi" süpervizyonu altındaki 17 kişi katılmıştır. Araştırmacı dışında Psikolojik Danışma ve

*Corresponding Author: fusahin@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler:
Süpervizyon Formları,
Süreç Notları Tekniği,
Süpervizyon,
Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımı,
Danışman,
Danışan.

Araştırma Makalesi

Rehberlik alanında doktora eğitimli iki ayrı süpervizörün aracılığı ile 10 psikolojik danışman adayının Süpervizyon Formları ile ilgili görüşleri de incelenmiştir. Ayrıca araştırmada, psikolojik danışma sürecine başlayıp, süreci tamamlamış olan 5 danışan çalışma grubuna dahil edilmiştir. Araştırmada, toplamda 32 katılımcı bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Süpervizyon Formlarını Değerlendirme Formu", "Psikolojik Danışman Adayının/Danışmanın, Danışan Tarafından Değerlendirilmesi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, nitel analiz olarak, betimsel analiz yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların Süpervizyon Formlarının "ayrıntılı ve açıklayıcı", "faydalı"," farkındalığı arttırıcı", "öğretici ve geliştirici", "kılavuz, yol gösterici, yol haritası, ışık", "kontrollü gidişi sağlayıcı ve denetleyici" , "işlevsel, kolay ve pratik", kıymetli, güven verici, stres azaltıcı" ve "sınırlı" olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, araştırmanın sonucunda, danışma sürecine tam olarak devam edip, danışma sürecini tamamlamış olan 5 danışanın, danışma sürecinde "kendilerini rahat ve güvende hissettiklerini", "danışmanının saygılı ve objektif yaklaştığını", "danışma sürecinden yararlandıklarını", "sorunlarına çözüm yollarını bulmayla ilgili farkındalık kazandıklarını/çözdüklerini" de belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Introduction

Supervision and Supervision Process

Supervision is an integral and complementary part of counselor training. Supervision, which involves an experiential learning experience (Gladding, 2013), is the process whereby professionally experienced supervisors prepare less experienced individuals for the profession under their supervision, offer them support, and train them under their supervision. This relationship is evaluative and hierarchical and aims to develop professional skills and competence (Ascher & Butler, 2010; Watkins & Scaturo 2013; Yogev, 1982). In the supervision process, the supervisor monitors the counselor candidate/counselor and provides assessment by giving feedback on his/her performance. During assessment, the supervisor chooses among certain ***"supervisor roles"*** (Cormier & Hackney, 2014). In the "Discriminative Model" developed by Bernard, the roles of the supervisor are explained as teacher role, consultation role and psychological counselor role. With the *"teacher role"*, the supervisor aims to develop the skills that are lacking in the counselor candidates and to improve their competence. For this purpose, s/he provides information, acts as a model, offers suggestions and feedback. In the *"consultant role"*, which involves an equal relationship, the supervisor supports the counselor candidates' increased responsibility to carry out the consultation process with their clients. The supervisor supports the counselor candidates' liberation (Bernard & Goodyear, 2014, p. 52). This role is a collegial role (Yorgev, 1982). In this role, the supervisor limits himself/herself in being a resource for the counselor candidate (Cormier & Hackney, 2014). On the other hand, in the *"counselor role",* the supervisor reflects the anxiety and fear felt by the counselor candidate and supports his/her personal development (Bernard & Goodyear, 2014). However, the counselor role does not involve performing counseling to the counselor candidate/counselor. During the supervision process, there are also cases in which some students expect their supervisors to help them both with their clients and with their own personal problems *(For example, "I have problems in my marriage that upset me. I expect my supervisor to help me deal with my marital problems so that I can be a more effective counselor).* These students need to know that their supervisor is not their therapist (Yorgev, 1982). In this case, it is important for the supervisor to not engage in multiple relationships and to refer the counselor candidate to another professional for psychological help.

Supervision process also involves certain "***foci of supervision*"*.*** In Bernard's "Discrimination Model", the foci of supervision are defined as conceptualization skills, intervention skills, and personalization skills. *"Conceptualization skills"* refer to the cognitive skills of the counselor candidate. In the counseling process, the counselor candidate is helped to discover the patterns of the client and to determine appropriate intervention methods. In *"intervention skills"*, the skills are acquired by the counselor candidate at basic and advanced levels. How the skills are practiced is evaluated. "Personalization skills" help the counselor develop his/her own personal style in counselling. Here, counselor candidates are also expected to manage their own personal problems and countertransference (Bernard & Goodyear, 2014, p.52).

In the supervision process, a ***"supervision relationship"*** gradually develops between the supervisor and counselor candidates. In this respect, it is very important that there is a positive and harmonious relationship between the supervisor and the counselor candidate and that they work collaboratively (Greenberg & Tomescu, 2017). It is crucial to ensure mutual respect and transparency. Counselor candidates may have a lot of anxiety and worries in the early days. For example, they may have common concerns such as *"will my client come to the next session?", "what if I do something wrong during the session",* etc. Here, it is important for the supervisor to display empathic understanding toward the counselor candidates. Group supervision is very useful here. In group supervision, counselor candidates see that other counselor candidates have similar concerns and realize that they are not alone (Yogev, 1982).

Supervision process is carried out according to certain ***"supervision models".*** The supervision literature features "first-generation and second-generation supervision models". *First-generation supervision models* (Bernard, 2014) are defined around three main categories: psychotherapy-based supervision model, developmental supervision model, and social role supervision model (Watkins & Scaturo, 2013). In psychotherapy-based supervision, the basic approach of the therapy theory that the supervisor relies on, such as cognitive behavioral therapy or person-centered therapy, is integrated into the supervision process and supervisor roles. Developmental supervision model posits that counselor candidates' counseling skills should be examined in stages since they are in a professional developmental process. The supervision process varies according to the developmental level and needs of the counselor candidate (Bernard, 2014; Haynes et al., 2003; Wheeler & Richards, 2007). The social role supervision model requires the supervisor to switch between roles as the situation demands (Cormier & Hackney, 2014; Watkins & Scaturo 2013). However, *"second-generation supervision models"* were developed as the shortcomings and limitations of these models were observed during supervision. In the second generation of supervision models, "integrative" models were created, which are a mix of these main categories (Bernard, 2014). For example, Shelton and Zazzarino (2020) put forward a new model by blending the "Integrative Developmental Supervision Model" with the "Psychotherapy-Based (Solution-Focused and Person-Centered Supervision) Supervision Model". For example, Yogev (1982) developed the "Eclectic Model of Supervision" with three main tenets, which are: Facilitating personal development and self-awareness, mastering theoretical knowledge and gaining practical skills. This model uses individual and group supervision as supervision methods. On the other hand, Bernard's Discrimination Model with an eclectic structure is an example of a supervision model that includes 3x3=9 different pathways based on the interaction between the three foci – i.e., conceptualization skills, intervention skills and personalization skills - that the counselor trainee should acquire and the three supervisor roles - i.e., teacher role, counselor role and consultant role (Bernard & Goodyear, 2019, p.52). It is also observed that second-generation supervision models blend constructs from two different models in one main category to arrive at a new model (Bernard, 2014) and this is how "Integrative Supervision Models" are developed. Integrative Supervision Models are based on more than one theory and technique. Many different blends are possible through integration given the plenitude of the models, methods and techniques related to supervision. Today, integrative supervision models are also widely applied, where technical eclecticism and theoretical integration is in effect (Haynes et al., 2003). Ascher & Butler (2010) argue that a comprehensive and flexible approach is needed for counseling supervision. Watkins (2011) also notes that many supervisors make extensive use of the psychotherapy-based model of supervision, the developmental model of supervision, and the social role model through integration.

In addition to the Supervision Models used in supervision, there are also ***"supervision methods",*** which may take the form of individual supervision, triadic supervision and group supervision depending on the supervisor and the number of people receiving supervision (Corey et al., 2010). There is another method called peer supervision, where counselors come together and support each other without a supervisor (Nelson- Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007).

Along with the supervision methods used in supervision, different ***"supervision techniques"*** are used for the supervision of counselor candidates/counselors, which include self-description technique,

transcript, process notes technique, audio recording technique, audiovisual recording technique (video recording), technology-assisted techniques (e.g. zoom-video conferencing, chatting-simultaneous correspondence, e-mailing-non-simultaneous correspondence, etc.), live observation technique (e.g. in a mirror room or counseling room), role-playing technique, modeling technique, homework technique (e.g. reading articles, books, watching videos, etc.), and case study technique (Corey et al., 2010; Nelson-Jones, 2014) and checklist techniques.

As seen above, there are many elements that are effective in the supervision process. Among them, supervisor roles, the supervision model, method and technique used by the supervisor, the cognitive skills of the counselor candidate, his/her expectations from the supervisor and the quality of the mutual relationship between them are very important. The supervision given to undergraduate and graduate students is vital regardless of the supervision model, method and technique. Haynes et al. (2003) note that integrative and eclectic supervision models are also widely practiced today. At the core of these models are theoretical integration (Integrative Counseling) and technical eclecticism (Eclectic Counseling).

Integrative and Eclectic Counseling Approaches

From past to present, the field of psychiatry, psychology and counseling has tried to understand and explain the causes of human thoughts, emotions and behaviors. They have also tried to develop many theories of therapy to help people solve their problems (Corey, 2008). At their core, all therapies follow an often overlapping path in addressing and resolving the distressing situation for the client (Eisenberg & Delenay, 1993). The main differences between these therapy theories lay in the therapeutic techniques used and the particular dimension of focus, be it "*thought*" or "*emotion*" or "*behavior*". However, to help the client by adhering to a single theory of therapy and evaluating the client on a single dimension causes other dimensions to be ignored (Corey, 2008; Ivey et al., 1987). "Repetitions" were also observed in "clinical follow-up studies" of psychological help provided by adhering to a single therapy theory. Thus, efforts to unify therapy theories have begun (Greben, 2004) and the understanding of integration has gained momentum (Tuzgöl Dost, 2020). "Integrative perspective" refers to a "*flexible, inclusive overall stance*" towards therapies (Greben, 2004).

In the literature, the concepts of "integration" and "eclecticism" are used interchangeably. However, these two concepts have differences from each other. Being related to theories of therapy, "integration" is the process of creating a new whole, of bringing together. "Eclecticism", on the other hand, is related to techniques and is the process of selecting, separating and plucking (Hollanders, 2003). In other words, in the " İntegrative Counseling Approach", two or more theories of therapy are combined, while in the "Eclectic Counseling Approach", therapeutic techniques of therapies are used at the appropriate place and time according to the needs of the client. Integrative and eclectic approaches help counselors to tailor their therapeutic work to their clients' problems, which brings flexibility to the counseling process (Zarbo et al., 2016). Seligman and Reichenberg (2019) suggest that strict adherence to a counseling/therapy theory significantly reduces therapeutic options.

Since the 1990s, research on counselors/therapists has found that the greatest tendency is towards an eclectic/integrative approach (Behan, 2022; Pearson & O'Brien, 2012; Romaioli & Faccio, 2012; Zarbo et al., 2016). Tasca et al. (2015) conducted a study on 1019 therapists and found that only 15% of them used a single therapy approach. 87% of the counselors in a study conducted on British counselors (Hollanders & McLeod, 1999) and 68% of American therapists (Pearson & O'Brien, 2012) were found to use eclectic and integrative counseling approaches. This trend away from maintaining rigid boundaries between theories of therapy has been corroborated by research. Eclecticism advocates a *"selective combination of the most efficient techniques"* and looks at the client *"integrally"*. With an integrative and eclectic approach, counselors/therapists have more flexibility in their practice and can work with a diversity of clients and their problems (Lazarus, n.d.). Lazarus (2005a) also argues that the "Eclectic Counseling Approach" has positive effects on clients, which has been clinically proven.

In the literature, it is stated that there is a hierarchical structure in practices carried out according to the Eclectic Counseling Approach. The steps of this hierarchical structure, from the lowest to the highest, are explained as follows (Benito, 2018, p. 1; Gladding, 2013, p. 197-198; Norcross & Goldfried, 2005, p. 15):

Level 1: Syncretism: This is the lowest level. Counselors at this level try to combine unrelated concepts in a sloppy and arbitrary way. They bring together the theories of therapy in a "slipshod" way, "unsystematically", without fully grasping them. Attempts are made to fuse disparate concepts and techniques.

Level 2: Traditional Eclecticism: At a more advanced level than syncretism, counselors at this level examine therapy theories and techniques in more depth. More considered theories of therapy are examined in greater depth. There is an orderly combination of compatible features from various sources into a coherent whole. There is no need to specialize in a single theory of therapy.

Level 3: Theoretical Integrationism Eclecticism: Counselors at this level need to master at least two theories of therapy before doing any integration. The challenge of this approach is to achieve a degree of equality between the theories and to decide which portions or parts of each theory should be retained or discarded. This level assumes that there are certain criteria.

Level 4: Technical Eclecticism: At this level, techniques from different therapies are selected. These techniques are used in the counseling process without being bound to the theories of therapy that gave rise to the techniques. The underlying idea is that *"we use techniques, not theories, to help clients".*

Therefore, the techniques of therapy theories are used when working with clients. Lazarus' (1989; 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.) "Multimodal Therapy Approach" is used at this level. There are two basic concepts in Lazarus' "Multidimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism". The first one is the concept of *"modality/dimension"* and the other one is the concept of *"technical eclecticism".* In terms of *"modalities/dimensions",* humans have (1) behavior dimension, (2) affect dimension, (3) sensation dimension, (4) imagery/mental pictures/dream dimension, (5) cognition/thought dimension, (6) interpersonal relations dimension, and (7) biology dimension (Lazarus, 1989, 2002). This approach assesses the client in a broad, multidimensional and comprehensive manner (Lazarus, 2005a). Looking at this approach in terms of *"technical eclecticism",* therapeutic techniques belonging to different therapies are selected and applied correctly in accordance with the needs of the clients (Lazarus, 1989, 2002, 2005; n.d.)

Current Research: Characteristics of Supervision Forms

Since 2016, the researcher has developed "Supervision Forms with Psychoeducational Content Based on the Multimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism and Accommodating the Steps of Counseling Process". Below are the "Supervision Forms and their Characteristics" as developed by Lazarus (1989; 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.) by taking into account the steps of the counseling process as well as the " Multimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism":

(A) Supervision Forms Include the Steps of the Counseling Process and How to Make Transitions between the Steps: Counseling is carried out in accordance with the steps of the counseling process. The steps of the counseling process include pre-interview, collaborative relationship with the client, starting to learn and understand the client's problems and goals, defining and evaluating the client's problems and goals in detail, creating solution options for solving the client's problems (together with psychoeducation), implementing solution options and ending the counseling (Carkhuff, 2011; Corey et al, 2011; Cormier & Hackney, 2014; Egan, 2011; Gladding, 2013; Hackney & Cormier, 2008; Meier & Davis, 2007).

(B) Supervision Forms Contain the Problems and How to Conduct a Multimodal Examination of the Problems: Cognition, imagery/mental pictures/dream, affect, behavior, bodily sensations/psychosomatic symptoms and communication/interpersonal relations are examined comprehensively (Lazarus, 1989; 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.).

(*C) Supervision Forms Include Basic and Advanced Techniques based on Technical Eclecticism:* There is an eclectic use of therapeutic techniques appropriate to the client's needs (Lazarus, 1989; 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.). The use of a wide range of therapeutic techniques gives the counselor an advantage. In this respect, "technical eclecticism" is very important.

By looking at these Supervision Forms, the dimensions of the problems experienced by the clients can be examined in detail; the steps of the counseling process and the transitions between the steps can be carried out correctly; the skills needed by the clients can be gained through the "psychoeducation" in the part of creating solution options; and the techniques can be used in an eclectic manner. The Supervision Forms prepared by the researcher are similar to the "Process Notes Technique" among supervision techniques. Process Notes are structured documents that the counselor candidate/counseler keeps about himself/herself, the client, the counselor-client relationship, the counseling process and the techniques s/he uses (Atik, 2017; Corey et al., 2010; Nelson- Jones, 2014). The developed Supervision Forms are in a structured format including Process Notes Technique and Checklist Technique. The content of the forms includes the number of the session, information about the counselor candidate/counselor, information about the client, problems identified in the client, planning of possible solutions to help solve these problems (including psychoeducation), summary of the session, therapeutic conditions, basic level therapeutic techniques, advanced level therapeutic techniques and the steps of the counseling process and explanations of how to make these step transitions. There is also a "yes-no" checklist on whether these skills are being performed appropriately. The form also contains a section where the counselor candidates'/counselors' questions, thoughts and feelings about the session and the co-counselor candidate/ co-counseler's evaluation. The aim here is to help them develop their practical skills along with a detailed awareness of the counseling process. From all these perspectives, it is thought that the developed Supervision Forms will bring practicality and guidance to both supervisors and counselor candidates/counselors in the supervision process.

The aim of this study is to investigate the positive and negative opinions of counselor candidates/counselors about the "Supervision Forms (Process Notes Technique) with Psychoeducational Content Based on the Multimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism and Accommodating the Steps of Counseling Process".

Method

Research Model

The research is qualitative research. Qualitative research is the study of the nature of situations, activities, relationships, and materials (Büyüköztürk et al., 2009, p.288). Phenomenological design, one of the qualitative research designs, was used in the study. The phenomenological design examines events, concepts, individuals' perceptions, experiences, orientations and, situations (Yıldırım & Şimşek, 2006). This type of design aims to access the essence of the experiences of individuals who have various experiences about the phenomenon (Creswell, 2017). Various perceptions about the phenomenon experienced by different individuals are examined to determine the common aspects of these perceptions. This type of design assumes that there are some commonalities in how individuals perceive and interpret similar experiences (Fraenkel et al., 2012).

Study Group

In phenomenological design, data sources are individuals or groups who experience the phenomenon that the research focuses on and can reflect this phenomenon (Yıldırım & Şimşek, 2006). For this purpose, the study group of the research consisted of a total of 17 participants, including 5 undergraduate, 5 master's and 7 doctoral students under the supervision of the researcher (Supervisor 1) working at a state university in Istanbul. The opinions of 10 (5+5) counselor candidates about the Supervision Forms were examined through the mediation of two different supervisors (Supervisor 2 and Supervisor 3) with doctoral degree in Counseling and Guidance. In addition, five clients who started and completed the counseling process were included in the study group. In the study, there were 32

participants in total (27 counselors + 5 clients). The numbers of counselors/counselor candidates who used the Supervision Forms and clients are shown in Table 1.

Table 1

*The Numbers of Counselors /Counselors Candidates Who Used the Supervision Forms and Client*s

Supervisors	**Counselor /Counselor Candidates**			**Clients**
	Doctoral Students	**Master Students**	**Undergraduate Students**	**Phd /MA /B'Students Clients**
Supervisor 1 (Researcher)	7	5	5	3 (Phd/MA/B)
Supervisor 2	-	-	5	1 (B)
Supervisor 3	-	-	5	1 (B)
Total 32	7	5	15	5

Data Collection Instruments

"Supervision Forms Evaluation Form" and "Form for the Evaluation of the Counselor Candidate / Counselor by the Client" were used as the data collection instruments.

Supervision Forms Evaluation Form: The form consists of questions about the thoughts of counselor candidates/counselors about the Supervision Forms, their contributions and limitations.

Form for the Evaluation of the Counselor Candidate / Counselor by the Client: It involves questions about the counseling process, the counselor's approach, the role and behaviors of the counselor candidate/counseler in creating and implementing solutions to their problems.

Procedure

The researcher informed the participants about the purpose of the study, how the results would be used and data collection instruments. Participants voluntarily participated in the study. Yildiz Technical University Ethics Committee approval was obtained (E.2102150041).

Data Analysis

Descriptive analysis was used for the qualitative analysis of the responses of counselor candidates/counselors to the "Supervision Forms Evaluation Form". Descriptive analysis is a type of qualitative data analysis which involves summarizing and interpreting the data obtained from data collection techniques according to predetermined themes (Yıldırım & Şimşek, 2006). It involves summarizing and interpreting the data obtained from data collection techniques according to predetermined themes or questions used. For this purpose, the data obtained from the questions prepared in advance are read and brought together in a meaningful way. Direct quotations are selected when writing the results (Yıldırım & Şimşek, 2006). Here, the researcher makes "textural description". S/he writes down descriptions for the participants' explanations and experiences. S/he uses "structural description" and notes in detail the significant common features and structural connections in the collected data, which is followed by making a mixed description that reveals the essence of the phenomenon (Yalçın, 2022). S/he avoids unnecessary repetitions (Yıldırım & Şimşek, 2006).

In addition, the data obtained were also quantified. Frequency distributions were given for this purpose. While presenting the findings, the participants have been coded as B for undergraduate students, MA for graduate students and PHD for doctoral students. In addition, the client was coded with the letter C.

Validity and Reliability Measures

Measures were taken for validity and reliability in qualitative analysis. In order to improve the validity of the research, the researcher examined the statements of the participants in an unbiased manner and participant approval was obtained for this purpose (Participant Confirmation). The researcher also obtained the opinions of the counselor candidates regarding the Supervision Forms through 2 different supervisors with doctoral degree. The opinions of the participants were given directly. The data

collected in the study were presented using a descriptive approach (Yıldırım & Şimşek, 2006, p. 257). The themes and codes were checked to ensure reliability in qualitative analysis. The codes and data were constantly compared (Creswell, 2017). In addition, in order to ensure reliability, the data in the Questionnaire were checked by the researcher at two separate times, one week apart, and necessary changes and new coding were made. The level of consistency in both analyses was found to be high.

Results

In line with the data obtained by examining the stated purpose in detail, the findings are presented below.

1. The Opinions of Counselor Candidates/Counselors on the Supervision Forms

The opinions of counselor candidates/counselors about the Supervision Forms and their frequency distributions are presented in Table 2.

Table 2

The Opinions of Counselor Candidates/Counselors on the Supervision Forms

Categories/ Themes	Codes	f
Positive Opinions	Detailed and Explanatory	27
	Useful	27
	Awareness Raising	27
	Instructive and Developmental	25
	Guide, Route Map, Light	23
	Control Provider and Supervisory	21
	Functional, Easy and Practical	17
	Valuable, Reassuring, Stress Relieving	14
Negative Opinions	Being Based on Self-Report	8
	Limitations of Written Transmission	7
	Inability to Transfer Non-Verbal Messages	2

2. Explanatory Statements of Counselors/Counselor Candidates on the Benefits of Supervision Forms

Explanatory Statements of Counselor Candidates/ Counselors on the Benefits of Supervision Forms are presented in Table 3.

Table 3

Explanatory Statements by Supervisor 1, Supervisor 2, Supervisor 3's Students on the Benefits of Supervision Forms

	Categories/ Themes: Positive Explanatory Statements/Benefits of the Forms	f
Supervisors and Counselors	**Code: Detailed and Explanatory**	**27**
Supervisor 1 PHD Student	*- "The Supervision Forms are prepared in detail. It contains the steps of the counseling process, therapeutic conditions and techniques together, so I can directly open the Form and look at it when I need it instead of going through many books" (PHD 2).*	7
Supervisor 1 MA Student	*- "It is very good that the Supervision Forms include detailed information about what to do at each step. The steps of the counseling process are shaped in our minds thanks to these Forms. A sequential order is formed" (MA5).*	5
Supervisor 1 B Student	*- "In the Supervision Forms, the steps of the counseling process, therapeutic conditions and therapeutic techniques are written in great detail. This cntributes us a lot" (B4).*	5
Supervisor 2 B Student	*- "The forms can be thought of as an organized checklist of tasks to be completed for each session. Additionally, the Supervision Form includes guidelines on when to move on to solution options, for example. This highlights the detailed and informative function of the Supervision Form. "(B3).*	5
Supervisor 3	*- The Supervision Form was prepared with sufficient detail and care. And the fact that it*	5

B Student	*was prepared in a certain order showed us a general way about how the counselor would proceed. Therefore, I find it nice and useful "(B2).*	
	Code: Useful	**27**
Supervisor 1 PHD Student	*- "I find it useful as it allows me to see what I do in each session in a systematic and clear way" (PHD 7).*	7
Supervisor 1 MA Student	*-"I found the Supervision Form very useful and practical. Thanks to the forms, I was able to give information to the supervisor about the techniques and conditions I used in a clear and understandable way. At the same time, I found the section of thoughts, feelings and questions about the session at the end of the form very useful. Here I had the opportunity to give information about the general course of the session. I found the Supervision Form more useful than analyzing the audio recording after each session" (MA 3).*	5
Supervisor 1 B Student	*It is very nice and very useful that separate forms are created for each step of the process and the forms are detailed, clear and understandable (B2).*	5
Supervisor 2 B Student	*- "I think that supervision provides counselor candidates with ideas to carry out the supervision process more systematically. I think it is very useful in terms of enabling counselor candidates to carry out the process according to the steps and to find therapeutic conditions and techniques" (B1).*	5
Supervisor 3 B Student	*- "The Supervision Form included the most necessary and useful techniques. When I did not know what to do from time to time, remembering the techniques written in the form was a savior and useful for me" (B4).*	5
	Code: Awareness Raising	**27**
Supervisor 1 PHD Student	*- "Preparing the Supervision Forms according to the steps prevents the confusion of which step I am at right now, which is always a question mark in the mind of the counselor. I believe that it has increased my level of awareness about where I have been on these steps so far in an individual sense" (PHD 3).*	7
Supervisor 1 MA Student	*- "Reviewing the therapeutic conditions and therapeutic techniques in each session helped me to grasp them both in theory and in practice, my awareness increased. I think I have internalized them now. Presenting a list of what I need to do helped me focus on my skills. In addition to these, I had the opportunity to review my process three times with peer supervision and face-to-face lessons. In general, the forms gave me skills, motivation and time. They increased my awareness" (BA5).*	5
Supervisor 1 B Student	*- "Supervision Forms increase awareness of the counseling process" (B4).*	5
Supervisor 2 B Student	*- "The forms can be thought of as an organized list of what needs to be done in each session. Sometimes we can realize the things that we sometimes skip doing but we are not aware of while filling in the Supervision Form, and we can manage the process by paying attention to it in the next session (B3).*	5
Supervisor 3 B Student	*- "First of all, I think that we gained insight while writing the Supervision Form as counselors. Especially drawing attention to some points in the Supervision Form and getting feedback by e-mailing it to our teacher shows a very positive feature in terms of the course of the counseling process. Taking the thoughts of my co-counselor in the Supervision Form is a contributing feature, so I think that the Supervision Form is successful in general" (B3).*	5
	Code: Instructive and Developmental	**25**
Supervisor 1 PHD Student	*- "The forms enabled me to assess clients more systematically. Especially since I learned multimodal assessment, approaching clients' problems in a multimodal way allowed me to examine the problem in depth from every angle. I wrote down every question I had on the Supervision Forms. Even on very long Forms, I benefited tremendously from my supervisor's individual feedback. It made the information that was sometimes scattered in my mind more organized. Especially exchanging information about the sessions with my co-counselor not only increased my knowledge about my own clients but also enabled me to see different clients" (PHD7).*	7
Supervisor 1 MA Student	*- "The forms have been very nourishing and supportive in terms of knowledge and skills. It has been a very good resource for me to improve myself and my skills by showing me what is right, what is wrong and where I need to improve. In each Supervision Form, I repeatedly evaluated myself in terms of therapeutic conditions, skills and knowledge.*	5

	The Supervision Forms were very effective in helping me better understand and make sense of the planned and organized nature of the counseling process. I think that the form is a very good resource for us in terms of its inclusiveness and the fact that it also includes information" (MA4).	
Supervisor 1 B Student	*- "The forms enable me to see the counseling process much more clearly and to estimate the number of sessions. In addition, since it puts our work in a more concrete dimension and clearly shows what we are doing, I can see in more detail what has been done so far with a client and what should be done. Finally, the notes that the supervisor leaves on the Forms, what I should pay attention to and what I should do are very helpful and instructive for me" (B3).*	5
Supervisor 2 B Student	*- "For me, the Supervision Form was the concrete form of how (the quality of my process) and how much (the stages I progressed during the process) I progressed with the feedback. It was instructive" (B2).*	4
Supervisor 3 B Student	*- "When we have everything in front of us that we need to do and implement and basically everything we need to know, it is very easy to move forward and realize what we lack. It is instructive. That's why I find this practice nice and appropriate" (B1).*	4
	Code: Guide, Route Map, Light	**23**
Supervisor 1 PHD Student	*- "The Supervision Forms helped me to carry out the process more systematically. It supported me to adapt easily with guiding and explanatory information during the anxiety I experienced in the first sessions. It is also very important that the intervision section is included in the form. We watched and evaluated all our sessions together with the Co-Counselor. We also received supervision from our supervisor in our class" (PHD 6).*	6
Supervisor 1 MA Student	*- "The Supervision Forms were a guide, a manual for me. I see how active and enjoyable these Forms have made receiving and giving supervision, both when I fill in the Form and send it, and with the feedback I receive from my supervisor" (MA1).*	4
Supervisor 1 B Student	*- "The fact that the Supervision Forms were written in a structured way from the first session to the last session and that there was brief information about the time and application of the techniques was very enlightening and guiding. It was like a guide. At the end of the session, both our self-evaluation, our co-counselor's evaluation of us, and receiving feedback from our instructor contributed a lot in evaluating our counseling skills. We had the opportunity to evaluate the counseling sessions from three different perspectives and see our mistakes" (B1)*	5
Supervisor 2 B Student	*- "It was a necessary form for the healthy conduct of the supervision process. It allowed us to give information about the process to our supervisor. It was a resource guide for us about how the counseling process should proceed" (B5).*	4
Supervisor 3 B Student	*- "In general, the Supervision Forms were a very good resource guide for us about what to do and how to use the techniques in the sessions" (B1).*	4
	Code: Control Provider and Supervisory	**21**
Supervisor 1 PHD Student	*- "The inclusion of therapeutic techniques in the Supervision Form serves as both a guide and a control tool, especially in the first sessions. For each session, while filling in this section, it allowed me to review the session and think "where did I use this technique, how did I use it?"" (PHD1)*	5
Supervisor 1 MA Student	*- "The Supervision Forms were very effective in helping me to better understand and make sense of the planned and orderly nature of the counselling process and to proceed in a controlled manner" (MA4).*	4
Supervisor 1 B Student	*- "The Supervision Forms enabled me to make controlled progress. I could see what I was doing or not doing every week. It was a tool that helped me convey the fastest and most accurate information to my supervisor. Writing my questions clearly and getting answers made the process easier" (B5)*	5
Supervisor 2 B Student	*- "This structured form helped me to convey the technique I used to my supervisor without overlooking and controlling it. The feedback I received from my supervisor through the Supervision Form helped me to eliminate the question marks in my mind to a great extent."(B2)*	4
Supervisor 3 B Student	*- "The biggest contribution of the Supervision Form to me was that I was able to observe and evaluate myself in counselling. I was able to see my own shortcomings step by step in a written form and thus had the chance to correct them. Another benefit was that I had lost my counselling session records and since I wrote the session process on the*	3

	Supervision Form, I bridged my gaps by making use of it. I was able to observe my session process and thus carried out more efficient session processes with my client" (B5).	
	Code: Functional, Easy and Practical	**17**
Supervisor 1 PHD Student	*- "The Supervision Forms are easy to fill in. Instead of receiving supervision through long transcripts, I think it is much more functional to receive supervision by watching the video recordings of the counselling sessions in class and receiving supervision through the Supervision Forms" (PHD2).*	3
Supervisor 1 MA Student	*"I find the Supervision Form very functional. The fact that all the information about the client can be seen as a whole in the form, the techniques used can be evaluated separately for each session; the inclusion of the client's own feelings and thoughts and the feelings and thoughts of the co-counsellor makes it easier for us to evaluate the session" (MA1).*	5
Supervisor 1 B Student	*-"In our sessions, we filled in the relevant sections, which was more practical and functional for us. Apart from that, it was a good point that basic level techniques and advanced techniques were separated" (B4).*	5
Supervisor 2 B Student	*- "Instead of writing a straightforward report, this structured form made my job easier" (B2).*	2
Supervisor 3 B Student	*- "I think it is a very nice and functional format. For example, I could not use advanced techniques. The supervision period is over and my sessions continue. My client is opening up somewhat slowly and now I will use advanced techniques in the future and I will be able to plan better how it should be thanks to these forms. In this sense, having a plan in our hands will add very good things to us" (B1).*	2
	Code: Valuable, Reassuring, Stress Relieving	**14**
Supervisor 1 PHD Student	*- "It was very valuable and reassuring to be able to proceed with the Standard Forms and continue to receive regular feedback in writing"(PHD3).*	3
Supervisor 1 MA Student	*- "In the Supervision Forms, there are techniques from almost all the theories. This situation allows us to see all the techniques while filling out each form. Seeing each technique motivates me to apply these techniques in the process and using these techniques increases my professional competence and self-confidence" (MA2).*	5
Supervisor 1 B Student	*The Supervision Forms made me aware of the need to examine and evaluate my counselling process in great detail. Without these forms, my anxiety would have increased even more. I think the forms are a safe harbour for counselor candidates" (B5).*	4
Supervisor 2 B Student	*- "I think that the feedback of the supervisor on the form reduces the anxiety of the counsellor candidates about the process and provides self-confidence to the counsellor candidates" (B1).*	**1**
Supervisor 3 B Student	*- "The forms allow us to communicate in detail the issues we consulted with our supervisor in class. In addition, it is important to write down the techniques we use, and with the feedback from there, we can advance our counselling sessions more efficiently. In this respect, forms are valuable" (B3).*	1

As seen in Table 3, it was found that the participants rated the Supervision Forms as detailed and explanatory" (f=27), "useful" (f=27), "awareness raising" (f=27), "instructive and developmental" (f=25), "guide, route map, light " (f=23), "control provider and supervisory" (f=21), "functional, easy and practical" (f=17), "valuable, reassuring, stress-relieving" (f=14).

3. Explanatory Statements of Counselor Candidates/ Counselors on the Limitations of Supervision Forms

Explanatory Statements of Counselor Candidates/ Counselors on the Limitations of Supervision Forms are presented in Table 4.

Table 4

Explanatory Statements by Supervisor 1, Supervisor 2, Supervisor 3's Students on the Limitations of Supervision Forms

	Categories/ Themes: Negative Explanatory Statements /Limitations of the Forms	**f**
	Code: Being Based on Self-Report	**8**
Supervisor 1 PHD Student	*-"The extent to which I fulfilled the therapeutic conditions and therapeutic techniques is self-reported. This is also a limitation" (PHD1).*	3
Supervisor 1 MA Student	*-"The fact that it is based on my own marking and self-reporting is a limitation" (BA4).*	2
Supervisor 1 B Student	**-** *I can state having a self-report as a limitation"(B4)*	1
Supervisor 2 B Student	*-"Of course, the biggest limitation is that it relies on self-report. The counselor gives information from his own perspective"(B3).*	1
Supervisor 3 B Student	**-"***If the form was not supported by video recordings, we could not be sure whether the therapeutic techniques and conditions filled in the form were actually applied or not"(B5).*	1
	Code: Limitations of Written Transmission	**7**
Supervisor 1 PHD Student	*- "I think there is a limitation regarding expression. That is to say, at some points, there were situations where I could not fully convey what I wanted to express in writing, or even if I thought I did, it was understood differently by my supervisor" (PHD1).*	1
Supervisor 1 MA Student	*- "Since it was a written material, in some cases I felt inadequate in explaining myself. However, I think I was able to close this gap in our lessons" (MA3).*	3
Supervisor 2 B Student	*- "Although counselor candidates want to convey the details of the counseling session, it is difficult to convey this on the Supervision Form. In this respect, I can say that the Supervision Form is limited. However, this limitation is overcome with video recordings" (B1).*	3
	Code: Inability to Transfer Non-Verbal Messages	**2**
Supervisor 1 B Student	*-"How we speak, our posture, voice and facial expressions are also very important. We cannot evaluate these in the forms. But the co- counsellor candidate application (intervision) and the face-to-face lessons solve this problem" (B4).*	1
Supervisor 3 B Student	*- "The form offers a limited opportunity to reflect some non-verbal expressions. Other than that, I do not think it has many limitations" (L3).*	1

As seen in Table 4, the negative opinions of the participants were that the Supervision Forms were "based on self-report" (f= 8), "limitations of written transmission" (f= 7) and "inability to transfer non-verbal messages" (f= 2).

4. Opinions of the Clients Who Fully Participated in the Counseling Process and Completed the Counseling Process

In the study, the views of five clients who fully continued the counseling process and completed the counseling process were also analyzed. Their opinions are given in Table 5.

Table 5

Clients' Views on the Counseling Process

Categories/ Themes	**Codes**	**f**
Positive Opinions	-My counsellor was respectful and objective	5
	-I felt comfortable and safe	5
	- The counselling was useful	5
	-I gained awareness about finding solutions to my problems / I solved my problems	5
Negative Opinions	-Not declared	0

As seen in Table 5, the five clients who fully attended and completed the counseling process stated that the counsellor was "respectful and objective" (f= 5), that "they felt comfortable and safe during the

counselling process" (f= 5), that "they benefited from the counseling process" (f= 5), and that "they gained awareness about finding solutions to their problems or solved them" (f= 5).

Table 6 shows the sample statement of the supervisor 1's PhD student's client.

Table 6

Supervisor 1's PhD Student's Client Statement

Supervisor 1 PHD Student's Client	*- "I trusted my counsellor. My counsellor really listened, understood and empathised with me. Therefore, I was able to express my feelings easily. During the solution options, I realised that my problems were solvable. I was surprised when I saw the solution options file, because I did not expect such a file. I was so excited. I realised we'd reached the biggest stage. During the solution options, the counsellor explained each stage very clearly and concisely. This helped me to understand more easily. In cases where I did not understand, she tried to explain with many different examples. I made various practices. My counsellor always tried to motivate me. In the last session, I realised this very well: getting rid of prejudices, accepting the problem and addressing it facilitates the solution (C1)".*

Discussion & Conclusion

The study examined the opinions of counselor candidates/counselors on the "Supervision Forms (Process Notes Technique) with Psychoeducational Content Based on the Multimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism and Accommodating the Steps of Counseling Process" developed by the researcher. As a result of the research, it was observed that the PhD, master's, and undergraduate students of the researcher used common expressions that are similar to those of the undergraduate students of two different supervisors. The participants stated that the Supervision Forms were "detailed and explanatory", "useful", "awareness-raising", "instructive and developmental", "guide, route map, light", "control provider and supervisory", "functional, easy and practical", valuable, reassuring, stress-relieving". As a result of the study, the negative opinions of the participants were that the Supervision Forms were "based on self-report", "written expression was limited and non-verbal messages could not be seen". However, they also noted that this limitation could be avoided by watching video recordings in face-to-face lessons. In addition, as a result of the research, five clients who fully attended and completed the counseling process stated that they felt comfortable and safe during the process, that the counselor was respectful and objective, that they benefited from the counseling process, and that they gained awareness about finding solutions to their problems or solved them. Based on these explanations, one could say that the Supervision Forms used in the supervision process are beneficial directly to the counselor candidates/counselors and indirectly to the clients. In order to use Supervision Forms effectively and correctly, it is a prerequisite for counsellor candidates to have the theoretical knowledge of the field of counseling (e.g. Counseling Theories, Counseling Principles and Techniques, Counseling Skills, etc.).

The Supervision Forms developed by the researcher are structured in a format that includes the Process Notes Technique and the Checklist Technique. Today, it has become imperative to develop new techniques to solve the problems that arise from the decrease in the amount of time supervisors have to devote to supervision and the increase in the number of supervisees and clients. In recent years, as the pace of change has increased, supervisors have developed new techniques to use in supervision that are efficient, effective and time saving. One of such techniques is the Process Notes Technique (Winer & Klemen, 1997). The Process Notes Technique, one of the supervision techniques, is widely used by supervisors working in the field when providing supervision (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015; Kennedy et al., 2023; Manring et al., 2003; Presser & Pfost, 1985; Winer & Klemen, 1997). Presser and Pfost (1985) explain that the purpose of using the Process Notes Technique in the supervision process is to focus the supervisee's attention on specific aspects of the counseling process and to encourage the

supervisee to examine his or her behavior during sessions and to observe the counselor-client interaction

The Supervision Forms created by the researcher are similar to the "Process Notes Technique" among supervision techniques. The Process Notes Technique is a structured document in which the counselor candidate/counselor takes notes about him/herself, the client, the counselor-counselee relationship, the counseling process and the techniques used (Corey et al., 2010; Nelson- Jones, 2014). In the Process Notes Technique, questions focus on the content and flow of the session, information about the client, client-counselor interactions, the counselor's thoughts and feelings about the client, the techniques used in the session, and the reasons for their use (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015). Process notes are much more than verbatim transcripts of counselor-client conversations. This is because the content of the process notes includes questions about the client's "opening" and "closing" session statements; non-verbal statements and feelings of the supervisor and the client; silences; unusual verbal expressions, including slang words and idioms used by the client; recurring themes and issues about their relationships and conflicts; dreams, fantasies; boundary-pushing behaviors and other efforts and behaviors to disrupt the framework of the therapy. Process notes can help the supervisee to become aware of their thoughts, feelings, and non-verbal behaviors that influence the counseling process (Kennedy et al., 2023).

The Process Notes Technique differs from the notes taken in the "Secretary File" in that it is based on the client's statements during the counseling process. The key words for the problems and experiences described by the client are briefly written in the Secretary File. On the other hand, the content of the Process Notes Technique is broad and consists of various questions and written material. Kennedy et al. (2023) state that there is disagreement among supervisors as to whether the Process Notes Technique should be used during the session or after the session is over. However, the Process Notes Technique is not used during the counseling session, nor anything is it written down. Immediately after the counseling session is over, marking is done and notes are taken (Creaser, 2015; Winer & Klemen, 1997). Kennedy et al. (2023) state that this marking and writing should take place immediately after the end of the session. If this is not possible, using the Process Notes Technique later that day will make it easier to remember the session.

Haggerty and Hilsenroth (2011, p. 197-198) state that while taking notes and making markings about the client, there may be missed points**.** This can create a limitation due to memory and absent-mindedness. It may be difficult for the supervisee to remember every minute of the session from moment to moment. In addition, a situation described by the client during the session may make an association in the supervisee and shift the attention from the client to him/herself, which may hinder the full transfer of the counseling process into Process Notes. Another possible disadvantage of the Process Notes Technique is that the counselor candidate/counselor may confuse information about another client with the client in question and reflect this in the Process Notes Technique. This is observed in counselor candidates/counselors who conduct a large number of counseling sessions and delay using the Process Notes Technique. Supervisees may also forget to take process notes. In addition, the problems and experiences of some clients are similar and may be confused with each other, which can lead to inaccuracies in the information transferred to the Process Notes.

As seen above, Creaser (2015) also argues that there are disadvantages to conducting supervision using only the Process Notes Technique. This is because human memory can be faulty, attention can be distracted, process notes can be selective in what is written, and mistakes and deficiencies may be omitted. The actual session may have been conducted differently. Supervisees may make changes in the Process Notes in their favor in order to please their supervisor. Also, non-verbal behaviors of the supervisee and client cannot be observed (Haggerty & Hilsenroth, 2011). Objectivity may decrease (Crocker & Sudak, 2017; Manring et al., 2003; Winer & Klemen, 1997). When supervision is conducted solely through the Process Notes Technique, it is not possible for supervisees to get help from their supervisor when they have urgent questions and concerns (Borders & Brown, 2005). When evaluated from all these perspectives, the Process Notes Technique also has its disadvantages. Here, as Kennedy et

al. (2023) state, if supervisors encourage the supervisees to fully reflect their thoughts, feelings and behaviours, the process can be fully reflected without filtering. In this case, the Process Notes Technique can also present an advantage.

Given the benefits of the Process Notes Technique, it is argued that the use of the technique is useful for supervisees to improve their counseling skills. It also helps in the evaluation of supervisors. It is also noted that the use of the Process Notes Technique is useful for supervisees to improve their counseling skills and helps supervisors to evaluate them. The Process Notes Technique also allows for the assessment of current awareness of emotions and cognitions and the measurement of awareness that develops over time (Borders & Brown, 2005). The Process Notes Technique can help to learn about the supervisee's techniques, thoughts and feelings. From this point of view, the Process Notes Technique is an asset in the supervision process. Borders and Brown (2005) contend that for this technique to be effective, at least in its initial use, supervisors should provide a structure or format that encourages introspection and reflection. The Supervision Forms developed by the researcher are believed to be in this format.

Considering the above-mentioned advantages and disadvantages of the Process Notes Technique in the literature, it is recommended that supervisors use different supervision techniques together. In the supervision process, using the Process Notes Technique, Checklist Technique, Audio Recording Technique and Video Recording Technique together enriches the supervision (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015; Crocker & Sudak, 2017; Haggerty & Hilsenroth, 2011; Kennedy et al., 2023; Manring et al., 2003). This is because no program has yet developed a "gold standard" for supervision (Manring et al., 2003). In the literature, it is also suggested that it is important to use the Checklist Technique along with the Process Notes Technique in the supervision process. This Checklist is completed by both the supervisor and the supervisee. The Checklist consists of a list of basic steps that make up both a desired and a more complex skill (Manring et al., 2003).

Haggerty and Hilsenroth (2011) argue that the Process Notes Technique or the Audio Recording Technique are limited when used alone in the supervision process; therefore, they recommend using the Video Recording Technique. This is because the Video Recording Technique allows the supervisor to see the session content as it happens during the session in order to provide more effective supervision and therapy training. However, concerns about confidentiality and ethics raise potential objections to video recording. In this respect, "Informed Consent" is very important (Crocker & Sudak, 2017; Haggerty & Hilsenroth, 2011). Crocker and Sudak (2017) argue for the use of the Video Recording Technique and Audio Recording Technique as very important techniques in the supervision process. Although the Video Recording Technique initially causes anxiety in supervisees; yet, this anxiety diminishes over time. Analyzing the sessions using the Audio Recording Technique or Video Recording Technique provides more objective and direct information than the Process Notes Technique and is extremely important in evaluation. As a result of his research, Creaser (2015) stated that using the Process Notes Technique and Audio Recordings Technique together in the supervision process can provide a deeper understanding of the sessions and develop stronger awareness in the supervisees.

The researcher did not use the Supervision Forms alone in the supervision process. She used eclectic models, methods and techniques. According to the "Integrative and Eclectic Supervision Model", "Counseling Approach with Multidimensional and Technical Eclecticism" (Lazarus 1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.) from the Therapy-Based Supervision Model was taken as a basis. The *Developmental Supervision Model* was used to track the progress of counselor candidates/ counselors from the first point of their professional development to the last point (Ascher & Butler, 2010). Adopting the predominant "teacher role" within the supervisor role in Bernard's *Discrimination Supervision Model*, the researcher also tried to contribute to the formation of conceptualisation skills, intervention skills and personalisation skills at the end of the process that the counselor candidates/ counselors should acquire (Bernard & Goodyear, 2019). In the supervision process, individual supervision, group supervision and peer supervision were used as supervision methods (Corey et al., 2010). As supervision techniques; self-description technique, process notes technique, audio and video recording technique (video recording), e-mail from technology-supported techniques, role-playing technique and modelling

technique when necessary, homework technique (e.g. reading articles and books etc.) (Corey et al., 2010; Nelson- Jones, 2014) were among the frequently used techniques.

The researcher followed this process while providing supervision: counselor candidates/ counselors watched the video recording of the session (Video Recording Technique) together with the co-counselor candidate/counselor (Corey et al., 2010; Nelson- Jones, 2014) and gave feedback to each other (Peer Supervision Method) (Nelson- Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007). They carried out the intervision process by filling in the Supervision Forms (*Process Notes Technique*) together (*Peer Supervision Method*). They sent the Supervision Forms to the supervisor by e-mail (*Technology Assisted Technique*) (Corey et al., 2010; Nelson- Jones, 2014). They received supervision on the form (*Individual Supervision*). During the face-to-face classes, they watched the session recordings with the group (*Group Supervision*) and received supervision in the role of a teacher (*Discrimination Supervision Model: Supervisor Teacher Role*) (Bernard & Goodyear, 2019). The supervisor provided supervision according to the "*Multimodal Counseling Approach with Technical Eclecticism*" (Lazarus 1989; 2002, 2005a, 2005b, 2006, n.d.) and by *"paying attention to the steps of the counseling process"* (Carkhuff, 2011; Corey et al., 2011; Cormier & Hackney, 2014; Egan, 2011; Gladding, 2013; Hackney & Cormier, 2008; Meier & Davis, 2007). In this process, the supervisor answered the questions of the counselor candidates and allowed them to explain themselves (*"Self Description Technique"*). When there were deficiencies or errors in the use of therapeutic techniques by the counselor candidates/counselors, the supervisor used the *"Modelling Technique"* and the *"Role Playing Technique"*. Then, the supervisor applied the "Behaviour Rehearsal Technique" to the counselor candidates/counselors (Nelson-Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007). Finally, the supervisor checked the consistency by comparing the information in the Supervision Forms with the session recordings. Accordingly, she continued to give supervision to the counselor candidates/counselors. It may be appropriate to use the Supervision Forms in this way in the supervision process.

In conclusion, by using Supervision Forms, which incorporate the Process Notes Technique, in the supervision process, it is possible to train professional practitioners who can act in accordance with the stages of the counseling process, utilize both basic and advanced techniques, and switch appropriately and accurately between the stages of counseling; in other words, professionals who can effectively manage the counseling process.

Potential Benefits and Limitations of Supervision Forms

Potential benefits of the Supervision Forms that can be used in the supervision process can be listed as follows: (1) The inclusion of systematic information about the client from the first session to the last session in the Supervision Forms may be useful in carrying out the process. (2) Counselor candidates/counselors observe themselves thanks to the feedback given through the Supervision Forms. They realise what they do right, wrong or incomplete and can develop a new understanding. With this personal and professional awareness, they can conduct their next sessions in a healthier way. (3) Counselor candidates/counselors may take more planned steps by reviewing these Forms before the session. (4) Regular review of Supervision Forms by counselor candidates/counselors can promote continuous learning about therapeutic conditions, therapeutic techniques and steps of the counseling process, improve practice and enhance practice skills. (5) Counselor candidates/counselors can strengthen their cognitive skills by regularly reviewing the basic and advanced techniques in the Supervision Forms. Continuously reading the definition of the technique and its purpose can be useful for applying it correctly in the counseling process. The checklist may help them realize that the technique was not applied in that session even though it should have been applied, and they can apply it in the next session at the appropriate place and time. (6) During the supervision process, filling in the Supervision Forms, sending them to their supervisor via e-mail and receiving feedback may contribute to strengthening the supervision relationship between the supervisees/counselors. (7) Supervision Forms can be used as an alternative to the transcription technique with lengthy content.

Potential limitations of the Supervision Forms that can be used in the supervision process can be listed as follows: (1) Supervision Forms can be used as a resource that supports the continuous learning

of counselor candidates/counselors and improves their practice skills. However, the use of Supervision Forms alone will not be sufficient. Since the notes taken by the counselor candidates and the markings they make on the checklist are based on their perception of their own counseling skills. They may also fill out the form for their own benefit, in order to make themselves look more favorable to the supervisor. It may not reflect reality. The real situation may not be reflected. For this reason, one should compare the information written on the Supervision Form with the video recording of that session and check the compatibility between them.

Suggestions for Researchers

In order to increase the generalisability of the results of the research, it may be necessary to use the same research design and add the Supervision Forms to the supervision process of the counselor candidates/ counselors studying at different universities and take their evaluations. In this respect, there is a need for further research**.**

Suggestions for Supervisors

Supervision Forms can be used as a resource that supports the continuous learning of counselor candidates/counselors and improves their practice skills. However, the use of Supervision Forms alone as a "Process Notes Technique" will not be sufficient. While writing process notes, one may be selective, omitting mistakes and deficiencies. The actual session may have been conducted in a different way and the notes may not reflect the real situation. Therefore, an "Eclectic Supervision Approach" should be adopted. Counselor candidates/counselors should watch the video recording of the session together with the co-counselor candidate/co-counselor and give feedback to each other. They should carry out the intervision process by filling in the Supervision Forms (*Process Notes Technique*) together (*Peer Supervision Method*). They should e-mail the Supervision Forms to the supervisor (*Technology-Assisted Technique*) and receive supervision on the form (Individual Supervision). During the face-to-face sessions, the video recordings of the session should be watched with the group (*Group Supervision*) and supervision should be taken (*Discrimination Supervision Model: Supervisor Teacher Role*). In this process, the supervisor should answer the counselor candidates' questions and allow them to explain themselves (*Self-Description Technique*). When there is a deficiency or error in the use of therapeutic techniques by the counselor candidates /counselors, they should use the "*Modeling Technique*" and the "*Role Playing Technique*". Then they should apply the "*Rehearsing Behavior Technique*" to the counselor candidates/counselors. The supervisor should continue to provide supervision by comparing the information on the Supervision Forms with the session records and looking for consistency. It may be appropriate to use the Supervision Forms in this way during the supervision process.

Suggestions for Higher Education Council and University Administrators

Since Guidance and Counseling is both a theoretical and practical field, it is necessary to reduce the number of students at the undergraduate, graduate and doctoral levels. Training qualified psychological counselors is much more important than quantity. Since the Eclectic Supervision Approach mentioned above is very time-consuming and laborious for the supervisor, the number of counselor candidates/counselors per supervisor should be reduced and the number of faculty members should be increased.

Ethics Committee Approval Information: *In this study Yildiz Technical University Ethics Committee approval was obtained (E.2102150041).* All rules included in the "Directive for Scientific Research and Publication Ethics in Higher Education Institutions" have been adhered to, and none of the "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics" included in the second section of the Directive have been implemented.

Author Conflict of Interest Information: *The author has no conflict of interest to declare.*

Author Contribution: *This article has one author.*

Türkçe Sürümü

Giriş

Süpervizyon ve Süpervizyon Süreci

Süpervizyon, psikolojik danışman eğitiminin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçasını oluşturur. Yaşantısal öğrenme deneyimini içeren süpervizyon (Gladding, 2013), meslekte deneyimli olan süpervizörün, kendilerinden daha az deneyimli kişileri, kendi gözetimleri altında mesleğe hazırlaması, onlara destek sunması ve gözetimi altında yetiştirmesidir. Bu ilişki değerlendirici ve hiyerarşik bir ilişki olup, mesleki becerileri ve yetkinliği geliştirmeyi amaçlar (Ascher & Butler, 2010; Watkins & Scaturo 2013; Yogev, 1982). Süpervizyon sürecinde süpervizör, danışman adayını/danışmanı izler, performansına yönelik geri bildirimlerde bulunarak değerlendirmelerini yapar. Bu değerlendirmelerini yaparken süpervizörün seçtiği ***"süpervizör rolleri"*** vardır (Cormier & Hackney, 2014). Bernard'ın geliştirmiş olduğu "Ayrıştırıcı Model"de süpervizörün rolleri öğretmen rolü, konsültasyon rolü ve psikolojik danışman rolü olarak açıklanmaktadır. "*Öğretmen rolü"* ile danışman adaylarında eksik olan becerileri geliştirip, niteliği artırmayı amaçlar. Bu amaçla, bilgi verir, model olur, öneri ve geri bildirimlerini verir. Eşit bir ilişkinin olduğu "*konsültasyon rolü"* ile süpervizör, danışman adayının danışanıyla danışma sürecini yürütmesi konusundaki sorumluluğunun artmasını destekler. Özgürleşmesini destekler (Bernard & Goodyear, 2014, s. 52). Bu rol, meslektaş olan bir roldür (Yorgev, 1982). Süpervizör bu roldeyken, danışman adayına kaynaklık etme konusunda kendisini sınırlandırır (Cormier & Hackney, 2014). Süpervizör "*psikolojik danışman rolü"* ile danışman adayının hissettiği kaygı ve korku duygularını yansıtır, kişisel gelişimini destekler (Bernard & Goodyear, 2014). Ancak psikolojik danışman rolünde, danışman adayına/danışmana psikolojik danışma yapması söz konusu değildir. Süpervizyon süreci içinde bazı öğrencilerin süpervizörlerinden hem danışanları konusunda, hem de kendi kişisel sorunlarında yardım bekledikleri de görülmektedir *(Örneğin, "Evliliğimde beni üzen sorunlarım var. Süpervizörümün evlilik sorunlarımla baş etmeme yardım etmesini bekliyorum, böylece daha etkili bir danışman olabilirim).* Bu öğrencilerin, süpervizörlerinin kendi terapistleri olmadığını bilmeleri gerekir (Yorgev, 1982). Bu durumda süpervizörün çoklu ilişkiye girmemesi ve danışman adayını psikolojik yardım alması için başka bir profesyonele yönlendirmesi önemlidir.

Süpervizyon sürecinde ***"süpervizyonun odağı"*** vardır. Bernard'ın "Ayrıştırıcı Modeli"nde, süpervizyon odağı, kavramsallaştırma becerisi, müdahale becerisi ve kişiselleştirme becerisi olarak tanımlanır. "*Kavramsallaştırma becerisi"*, psikolojik danışman adayının bilişsel becerileridir. Danışman adayının psikolojik danışma süreci içinde, danışanının örüntülerini keşfetmesine ve uygun müdahale yöntemlerini belirlemesine yardımcı olunur. "*Müdahale becerisinde",* beceriler, danışman adayına temel düzey ve ileri düzey olarak kazandırılır. Becerilerin nasıl uygulandığı değerlendirilir. "*Kişiselleştirme becerisi"* ile danışman adayının danışma yaparken kendi kişisel tarzını geliştirmesine yardımcı olunur. Burada, danışman adayının varsa kişisel sorunlarını ve karşıt aktarımını da yönetebilmesi gereklidir (Bernard & Goodyear, 2014, s. 52).

Süpervizyon sürecinde, süpervizörle danışman adayı/danışman arasında zaman içinde artarak gelişen bir ***"süpervizyon ilişkisi"*** oluşur. Bu açıdan süpervizörle danışman adayı/danışman arasında olumlu ve uyumlu bir ilişkinin olması ve işbirlikçi çalışmaları çok önemlidir (Greenberg & Tomescu, 2017). Karşılıklı saygı ve saydamlık koşulunun sağlanması önemlidir. Danışman adaylarının ilk zamanlarda kaygı ve endişeleri fazla olabilmektedir. Örneğin; *"önümüzdeki seansa danışanım gelecek mi?", "seansta yanlış bir şey yaparsam"* vb. ortak kaygıları olabilmektedir. Burada, süpervizörün danışman adayına/danışmana empatik anlayışı göstermesi önemlidir. Burada, grup süpervizyonu oldukça yararlıdır. Grup süpervizyonunda, danışman adayları diğer danışman adaylarının da benzer kaygıları olduğunu görürler ve yalnız olmadıklarını anlarlar (Yogev, 1982).

Süpervizyon sürecinde, *" **süpervizyon modelleri***" vardır. Süpervizyonla ilgili olarak alanyazında "birincil nesil ve ikinci nesil süpervizyon modelleri" vardır. *Birinci nesil süpervizyon modelleri* (Bernard,

2014), psikoterapi temelli süpervizyon modeli, gelişimsel süpervizyon modeli ve sosyal rol süpervizyon modeli olarak üç ana kategori etrafında açıklanmaktadır (Watkins & Scaturo 2013). Psikoterapi temelli süpervizyonda, süpervizörün temel aldığı terapi kuramının örneğin; Bilişsel Davranışçı Terapinin ya da Birey Merkezli Terapinin temel yaklaşımının süpervizyon sürecine ve süpervizör rollerine entegre edilmesi vardır. Gelişimsel süpervizyon modelinde, psikolojik danışman adayları mesleki gelişimsel süreci içinde oldukları için danışma becerilerinin aşamalar halinde incelenmesi gerektiği belirtilir. Süpervizyon süreci, danışman adayının gelişimsel düzeyine ve ihtiyaçlarına uygun olarak değişmektedir (Bernard, 2014; Haynes vd., 2003; Wheeler & Richards, 2007). Sosyal rol süpervizyon modelinde, süpervizörün duruma göre roller arasında geçiş yapmasını gerektirmektedir (Cormier & Hackney, 2014; Watkins & Scaturo, 2013). Ancak, süpervizyon sürecinde bu modellerin eksiklikleri ve sınırlılıkları görülünce *"ikinci nesil süpervizyon modelleri*" geliştirilmiştir. İkinci nesil süpervizyon modellerinde, bu ana kategorilerinin bir karışımı olan "entegre" modeller oluşturulmuştur (Bernard, 2014). Örneğin; Shelton & Zazzarino (2020) "Bütünleşik Gelişimsel Süpervizyon Modeli" ile "Psikoterapi Temelli (Çözüm Odaklı ve Birey Merkezli Süpervizyon) Süpervizyon Modelinin" bütünleştirerek yeni bir model ortaya koymuştur. Örneğin; Yogev (1982), "Eklektik Süpervizyon Modeli"ni geliştirmiştir. Bu modelin 3 ana noktası vardır. Bunlar: Kişisel gelişim ve özfarkındalığın kolaylaştırılması, kuramsal bilgiye hakimiyet ve uygulama becerilerinin kazanılmasıdır. Bu model, süpervizyon yöntemi olarak bireysel ve grup süpervizyonunu kullanır. Örneğin; Bernard'ın Ayrıştırıcı Modeli, eklektik bir yapıya sahiptir. Model, psikolojik danışman adayının kazanması gereken 3 odak olan kavramsallaştırma becerileri, müdahale becerileri ve kişiselleştirme becerileri ile 3 süpervizör rolü olan öğretmen rolü, psikolojik danışman rolü ve konsültasyon rolünün etkileşimine dayalı 3x3=9 farklı yolu içeren bir süpervizyon modeline örnektir (Bernard & Goodyear, 2019, s. 52). Ayrıca, ikinci nesil süpervizyon modellerinde yeni bir modele ulaşmak için bir ana kategorideki iki farklı modelden yapıların harmanlandığı da görülmektedir (Bernard, 2014). Böylece, "Bütünleştirici Süpervizyon Modelleri" geliştirilmektedir. Bütünleştirici Süpervizyon Modelleri birden fazla kuram ve tekniğe dayanır. Süpervizyonla ilgili çok sayıda modellerin, yöntemlerin ve tekniklerin olduğu düşünüldüğünde, çok sayıda bütünleştirme yapmak mümkündür. Günümüzde bütünleştirici süpervizyon modelleri de yaygın olarak uygulanmaktadır. Burada teknik eklektizmi ve kuramsal bütünleştirme vardır (Haynes ve diğerleri 2003). Ascher ve Butler (2010), psikolojik danışma süpervizyonunun kapsamlı ve esnek bir yaklaşımla verilmesine ihtiyaç olduğunu belirtmektedirler. Watkins (2011), bir çok süpervizörün, psikoterapi temelli süpervizyon modeli, gelişimsel süpervizyon modeli ve sosyal rol modelinden bütünleştirme yolu ile geniş ölçüde yararlandıklarını da belirtmektedirler.

Süpervizyon verilirken kullanılan Süpervizyon Modellerinin yanısıra, ***"süpervizyon yöntemleri"*** bulunmaktadır. Süpervizyon yöntemleri süpervizörün bulunduğu ve süpervizyonu alan kişi sayısına göre bireysel süpervizyon, üçlü süpervizyon ve grup süpervizyonu biçimindedir (Corey vd., 2010). Ayrıca, süpervizör olmaksızın, psikolojik danışmanların bir araya gelmesi ve birbirine destek vermesi sonucu oluşan akran süpervizyonu yöntemi de vardır (Nelson-Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007).

Süpervizyon verirken kullanılan süpervizyon yöntemlerinin yanısıra "***süpervizyon teknikleri"*** de vardır. Danışman adaylarına/danışmanlara süpervizyon verilirken farklı süpervizyon tekniklerinden yararlanılır. Bu teknikler; kendini anlatma tekniği, deşifre, süreç notları tekniği, ses kaydı tekniği, ses ve görüntü kaydı tekniği (video kaydı), teknoloji destekli teknikler (örneğin: zoom-video konferansla görüşme, chat-eş zamanlı yazışma, eposta-farklı zamanlarda yazışma vb.gibi), canlı gözlem tekniği (örneğin: aynalı odada ya da danışma odasında), rol oynama tekniği, model olma tekniği, ev ödevi tekniği (örn; makale, kitap okuma; video izleme vb gibi) ve vaka sunum teknikleri (Corey vd., 2010; Kennedy vd., 2023; Nelson- Jones, 20140) ve kontrol listesi tekniği vardır.

Yukarıda görüldüğü gibi, süpervizyon sürecinde etkili olan birçok öge vardır. Süpervizör ve süpervizörün rolleri, süpervizörün kullandığı süpervizyon modeli, yöntemi ve tekniği ile danışman adayının sahip olduğu bilişsel becerileri, süpervizörden beklentileri ve aralarındaki karşılıklı ilişkinin niteliği oldukça önemlidir. Lisans ve lisansüstü eğitimlerine devam eden öğrencilere verilen süpervizyon, hangi süpervizyon modeli, yöntemi ve tekniği ile verilirse verilsin önemlidir. Haynes ve diğerleri (2003)

günümüzde bütünleştirici ve eklektik süpervizyon modelleri de yaygın olarak uygulandığını belirtmektedir. Bu modellerin özünde de kuramsal bütünleştirme (Bütüncül Psikolojik Danışma) ve teknik eklektizmi (Eklektik Psikolojik Danışma) vardır.

Bütüncül ve Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımları

Psikiyatri, psikoloji ve psikolojik danışma alanı, geçmişten günümüze, insanın düşüncelerinin, duygularının ve davranışlarının nedenlerini anlamaya ve açıklamaya çalışmıştır. Ayrıca, insanın yaşadığı sorunların çözümüne yardımcı olabilmek için bir çok terapi kuramlarını geliştirmeye çalışmışlardır (Corey, 2008). Bütün terapiler özünde, danışan için sıkıntı yaratan durumun ele alınmasında ve çözümlemesinde çoğu zaman örtüşen bir yolu izlerler (Eisenberg & Delenay, 1993). Bu terapi kuramlarının temel farklılıkları ise, kullanılan terapötik teknikleriyle, odaklanılacak boyutun *"düşünce"* ya da *"duygu"* ya da *"davranış"* olmasıdır. Ancak, tek bir terapi kuramına bağlı kalarak danışanı tek boyut üzerinden değerlendirerek yardımcı olmak, diğer boyutların göz ardı edilmesine neden olur (Corey, 2008; Ivey vd., 1987). Tek bir terapi kuramına bağlı kalarak verilen psikolojik yardımların "klinik izleme çalışmalarında", "yeniden tekrarların" olduğu da görülmüştür. Bunun üzerine, terapi kuramlarını birleştirme çalışmalarına gidilmeye başlanmış (Greben, 2004) ve bütünleşmeye gitme anlayışı hız kazanmıştır (Tuzgöl Dost, 2020). "Bütünleştirici bakış açısı", terapilere yönelik "*esnek ve kapsayıcı bir genel duruşu"* ifade eder (Greben, 2004).

Literatürde, "bütünleştirme" ve "eklektizim" kavramları birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Ancak, bu iki kavramın birbirlerinden farklılıkları bulunmaktadır. "Bütünleştirme", terapi kuramlarıyla ilgili olup, yeni bir bütün oluşturma, bir araya getirme çalışmasıdır. "Eklektizim" ise, tekniklerle ilgili olup, seçme, ayırma ve koparıp alma sürecidir (Hollanders, 2003). Yani, "Bütüncül Psikolojik Danışma Yaklaşımında", iki ya da daha fazla terapi kuramı birleştirilir. "Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımında" ise, terapilere ait terapötik teknikleri, danışanın ihtiyacına göre uygun yer ve zamanda kullanılır. Bütüncül ve eklektik yaklaşımlar, danışmanların terapötik çalışmalarını, danışanlarının sorunlarına göre uyarlama yapmalarına yardımcı olur. Bu da, danışma sürecine esneklik getirir (Zarbo vd., 2016). Seligman ve Reichenberg (2019), bir danışma/terapi kuramına sıkı sıkıya bağlı kalmanın, terapötik seçenekleri önemli ölçüde azalttığını belirtmektedirler.

1990'lı yıllardan itibaren, danışmanlar/terapistler üzerinde yapılmış olan araştırmalarda en büyük yönelimin eklektik/bütünleştirici yaklaşıma doğru olduğu bulunmuştur (Behan, 2022; Pearson & O'Brien, 2012; Romaioli & Faccio 2012; Zarbo vd., 2016). Tasca ve diğerleri (2015) tarafından 1019 terapist üzerinde yaptıkları araştırmanın sonucunda, terapistlerin yalnızca %15'inin, tek bir terapi yaklaşımını kullandıklarını bulmuşlardır. İngiliz psikolojik danışmanları üzerinde yapılan bir araştırmada danışmanların %87'si (Hollanders & McLeod, 1999); Amerika'lı terapistlerin %68'inin (Pearson & O'Brien, 2012), Eklektik ve Bütüncül Psikolojik Danışma Yaklaşımını kullandıkları bulunmuştur. Terapi kuramları arasındaki katı sınırların korunmasından uzaklaşan bu eğilim, araştırmalarla da desteklenmektedir. Eklektizm, "*en verimli tekniklerin seçici bir kombinasyonunu"* savunur ve danışana *"bütüncül"* bakar. Bütüncül ve eklektik yaklaşımlarla, danışmanlar/terapistler, uygulamalarında daha fazla esnekliğe sahip oldukları için farklı çeşitlilikte danışanlarla ve sorunlarıyla çalışabilirler (Lazarus, t.y.). Lazarus (2005a) da, "Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımın" danışanlar üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu ve bunun da klinik olarak kanıtlandığı belirtmektedir.

Literatürde Eklektik Psikolojik Danışma Yaklaşımına göre yapılan uygulamalarda, hiyerarşik bir yapının olduğu belirtilmektedir. Bu hiyerarşik yapı basamakları en düşük basamaktan en yükseğe doğru şu şekilde açıklanmaktadır (Benito, 2018, s. 1; Gladding, 2013, s. 197-198; Norcross & Goldfried, 2005, s. 15):

1.Düzey: Senkretizm (Syncretism): En düşük basamaktır. Bu basamakta olan danışmanlar, ilgisiz kavramları özensiz ve keyfi bir biçimde araya getirmeye çalışırlar. Terapi kuramlarını tam kavramadan "yarım yamalak" bir biçimde, "sistematik olmadan" bir araya getirirler. Birbirinden farklı olan kavramlar ve teknikler kaynaştırılmaya çalışılır.

*2.Düzey: Geleneksel Eklektizm (Traditional Eclecticism):*Senkretizmden daha ileri bir düzey olup, bu düzeyde olan danışmanlar, terapi kuramlarını ve tekniklerini daha derinlemesine incelerler. Daha çok düşünülmüş olan terapi kuramları daha derinlemesine incelenir. Çeşitli kaynaklardan uyumlu özelliklerin, uyumlu bir bütün halinde düzenli bir şekilde birleştirilmesi söz konusudur. Bir terapi kuramında uzmanlaşmış olmak gerekmez.

3.Düzey: Kuramsal Bütünleştirme Eklektizmi (Theoretical Integrationism Eclecticism): Bu düzeyde olan danışmanların herhangi bir bütünleştirme yapmadan önce en az iki terapi kuramında uzmanlaşması gerekir. Bu yaklaşımın zorluğu, kuramlar arasında bir dereceye kadar eşitliğin sağlanması ve her bir kuramın hangi kısımlarının veya parçalarının korunacağına ya da çıkartılacağına karar verme konusudur. Bu düzey, belirli kriterlerinin olduğunu varsaymaktadır.

*4. Düzey:Teknik Eklektizm (Technical Eclecticism):*Bu düzeyde farklı terapilerin teknikleri seçilir. Bu teknikler, teknikleri doğuran terapi kuramlarına bağlı kalınmaksızın danışma sürecinde kullanılır. Temel olarak, *"danışanlara yardımcı olurken kuramları değil; teknikleri kullanırız"* düşüncesi bulunmaktadır. Bu nedenle danışanlarla çalışırken terapi kuramlarının teknikleri kullanılır. Bu düzeyde Lazarus'un (1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.) "Çok Boyutlu Terapi Yaklaşımı" vardır. Lazarus'un "Çok Boyutlu Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımı"nda 2 temel kavram bulunmaktadır. Bunlardan birincisi *"boyut"* kavramı diğeri ise *"teknik eklektizmi"* kavramıdır. Bu yaklaşıma *"boyut"* açısından bakıldığında; insanların (1) davranış boyutu, (2) duygu boyutu, (3) duyum boyutu, (4) imge/ hayal/zihinsel canlandırma/rüya boyutu, (5) biliş/düşünce boyutu, (6) kişilerarası ilişkiler boyutu ve (7) biyoloji boyutu vardır (Lazarus, 1989, 2002). Bu yaklaşım geniş bir çerçevede, çok boyutlu ve kapsamlı bir biçimde danışanı değerlendirir (Lazarus, 2005a). Bu yaklaşıma "*teknik eklektizmi"* açısından bakıldığında; farklı terapilere ait terapötik tekniklerin danışanların ihtiyaçlarına uygun olarak seçilerek doğru bir biçimde uygulanması vardır (Lazarus, 1989, 2002, 2005; t.y.).

Mevcut Araştırma: Süpervizyon Formlarınının Özellikleri

Araştırmacı tarafından 2016 yılından itibaren**,** "Çok Boyutlu Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımına Dayalı, Danışma Sürecinin Basamaklarına Uygun ve Psikoeğitim İçerikli Süpervizyon Formları" geliştirilmiştir. Lazarus'un (1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.) "Çok Boyutlu Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımı"nın yanısıra, danışma sürecinin basamaklarının da dikkate alınarak hazırlamış olduğu "Süpervizyon Formları ve özellikleri" şöyledir:

(A)Süpervizyon Formlarında, Danışma Sürecinin Basamakları ve Basamak Geçişlerinin Nasıl Yapılacağı Vardır: Psikolojik danışma, danışma sürecinin basamaklarına uygun olarak yürütülür. Öngörüşme, danışanla işbirlikçi ilişkiyi kurmak, danışanın sorunlarını ve amaçlarını öğrenmeye ve anlamaya başlama, danışanın sorunlarını ve amaçlarını detaylı tanımlama ve değerlendirme, danışanın sorunlarının çözümü için çözüm seçeneklerini oluşturma (psikoeğitimle birlikte), çözüm seçeneklerini uygulama ve danışmayı sonlandırma şeklinde yürütülür (Carkhuff, 2011; Corey vd., 2011; Cormier & Hackney, 2014; Egan, 2011; Gladding, 2013; Hackney & Cormier, 2008; Meier & Davis, 2007).

(B) Süpervizyon Formlarında, Sorunlar ve Sorunların Çok Boyutlu İncelenmesinin Nasıl Yapılacağı Vardır: Düşünce, imge/zihinsel canlandırma/zihnine gelen görüntüler/rüya, duygu, davranış, bedensel duyumlar /psikosomatik belirtiler ve iletişim/kişilerarası ilişkiler boyutu olarak kapsamlı incelenir (Lazarus, 1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.).

(C) Süpervizyon Formlarında, Teknik Eklektizmine Dayalı Temel Düzey Teknikler ve İleri Düzey Teknikler Vardır: Danışanın ihtiyacına göre uygun olan terapötik tekniklerin eklektik olarak kullanılması söz konusudur (Lazarus, 1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.). Geniş çapta terapötik tekniklerin kullanılması, psikolojik danışmana avantaj sağlar. Bu açıdan *"teknik eklektizmi"* çok önemlidir**.**

Geliştirilmiş olan bu Süpervizyon Formlarına bakılarak, danışanların yaşadığı sorunlarla ilgili boyutlar detaylı olarak incelenebilmekte; danışma sürecinin basamakları ve basamaklar arasındaki geçişler doğru bir biçimde yapılabilmekte; çözüm seçeneklerini oluşturma kısmında yer alan "psikoeğitim" ile danışanların ihtiyaç duydukları beceriler kazandırılabilmekte; ve teknikler eklektik bir biçimde

kullanılabilmektedir. Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Süpervizyon Formları, süpervizyon tekniklerinden "Süreç Notları Tekniği"ne benzemektedir. Süreç Notları Tekniği, psikolojik danışman adayının/danışmanın kendisine, danışana, psikolojik danışman-danışan ilişkisine, psikolojik danışma sürecine ve kullandığı tekniklere ilişkin tuttuğu yapılandırılmış dökümanlardır (Atik, 2017; Corey vd., 2010; Nelson- Jones, 2014). Geliştirilmiş olan Süpervizyon Formları, Süreç Notları Tekniğini ve Kontrol Listesi Tekniğini içeren yapılandırılmış bir formattadır. Formların içeriğinde, oturumun sayısı, danışman adayına/danışmana ait bilgiler, danışana ait bilgiler, danışanda belirlenmiş olan sorunlar, bu sorunların çözümüne yardımda olası çözüm önerilerinin neler olduğunun planlanması (psikoeğitim de dahil), oturumun özeti, terapötik koşullar, temel düzey terapötik teknikler, ileri düzey terapötik teknikler ve psikolojik danışma sürecinin basamakları ile bu basamak geçişlerinin nasıl yapılacağına ilişkin açıklamaları vardır. Ayrıca, bu becerilerin uygun bir biçimde yerine getirilip getirilmediğine ilişkin "evet-hayır"lı kontrol listesi de vardır. Formda danışman adaylarını/danışmanların oturumla ilgili soruları, düşünceleri, duyguları ile eş danışman adayının/danışmanın değerlendirme yaptığı bir bölüm de vardır. Buradaki amaç psikolojik danışma sürecine ilişkin detaylı bir farkındalık ile birlikte uygulama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Bütün bu açılardan bakıldığında, geliştirilmiş olan Süpervizyon Formlarının hem süpervizörlere, hem de psikolojik danışman adaylarına/danışmanlara süpervizyon sürecinde pratiklik getireceği ve kılavuzluk yapacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, psikolojik danışman adaylarının/danışmanların "Çok Boyutlu Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımına Dayalı, Danışma Sürecinin Basamaklarına Uygun ve Psikoeğitim İçerikli Süpervizyon Formları (Süreç Notları Tekniği)" ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini araştırmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırmadır. Nitel araştırma, durumların, etkinliklerin, ilişkilerin ve materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2009, s. 288). Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden birisi olan fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni, olayları, kavramları, bireylerin algılarını, deneyimlerini, yönelimlerini ve durumlarını inceler (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu desende fenomenle ilgili çeşitli deneyimlere sahip olan bireylerin deneyimlerinin özüne ulaşılmaya çalışılır (Creswell, 2017). Farklı bireyler tarafından tecrübe edilen fenomenle (olguyla) ilgili çeşitli algılar incelenir ve bu algıların ortak yönleri belirlenmeye çalışılır. Çünkü bu desende, bireylerin benzer deneyimleri nasıl algıladıkları ve yorumladıkları konusunda bazı ortaklıklar olduğunu varsayar (Fraenkel vd., 2012).

Çalışma Grubu

Fenomenoloji deseninde veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu amaçla, araştırmanın çalışma grubu, İstanbul'da bir devlet üniversitesinde görev yapan araştırmacının (Süpervizör 1) "bireysel psikolojik danışma uygulaması dersi" süpervizyonu altındaki beş lisans, beş yüksek lisans ve yedi doktora öğrencisi olmak üzere toplam 17 kişiden oluşmaktadır. Araştırmacı dışında Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında doktora eğitimli iki ayrı süpervizörün (Süpervizör 2 ve Süpervizör 3) aracılığı ile 10 (5+5) psikolojik danışman adayının Süpervizyon Formları ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Ayrıca araştırmada, psikolojik danışma sürecine başlayıp, süreci tamamlamış olan beş danışan çalışma grubuna dahil edilmiştir. Araştırmada, toplamda 32 katılımcı (27 danışman ve beş danışan) bulunmaktadır. Süpervizyon Formlarını kullanan psikolojik danışmanlar/danışman adayları ile danışanların sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir**.**

Tablo 1

Süpervizyon Formlarını Kullanan Psikolojik Danışmanlar / Danışman Adayları İle Danışanların Sayıları

Süpervizörler	Psikolojik Danışmanlar/ Danışman Adayları			Danışanlar
	Doktora	Yüksek Lisans	Lisans	DR /YL /Lisans Öğrencilerinin Danışanları
Süpervizör 1 (Araştırmacı)	7	5	5	3 (DR/YL/L)
Süpervizör 2	-	-	5	1 (L)
Süpervizör 3	-	-	5	1 (L)
Toplam 32	7	5	15	5

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak "Süpervizyon Formlarını Değerlendirme Formu", "Psikolojik Danışman Adayının /Danışmanın, Danışan Tarafından Değerlendirilmesi Formu" kullanılmıştır.

Süpervizyon Formlarını Değerlendirme Formu: Formda, danışman adaylarının/danışmanların Süpervizyon Formlarının yararları ve sınırlılıklarına yönelik sorular bulunmaktadır.

Psikolojik Danışman Adayının /Danışmanın, Danışan Tarafından Değerlendirilmesi Formu: Danışma sürecine, psikolojik danışmanın yaklaşımına, sorunlarına yönelik çözüm oluşturmasında ve uygulamasında danışman adayının/danışmanın rolüne ve davranışlarına ilişkin sorular bulunmaktadır.

İşlemYolu

Araştırmacı, katılımcıları araştırmanın amacı, elde edilen sonuçların nasıl kullanılacağı ve veri toplama araçları hakkında bilgilendirmiştir. Katılımcılar gönüllü olarak araştırmaya katılmışlardır. Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurul onayı alınmıştır (E.2102150041).

Verilerin Analizi

Psikolojik danışman adaylarının/danışmanların "Süpervizyon Formlarını Değerlendirme Formu"na verdikleri yanıtların nitel analizi olarak, betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analiz, nitel veri analiz türüdür. Veri toplama tekniklerinden edinilmiş verilerin, önceden belirlenmiş temalara ya da kullanılan sorulara göre özetlenmesini ve yorumlanmasını içerir. Bu amaçla önceden hazırlanmış olan sorulardan elde edilen veriler okunur, anlamlı bir biçimde bir araya getirilir. Sonuçlar yazılırken doğrudan alıntılar seçilir (Yıldırım & Şimşek, 2006). Burada araştırmacı, "dokusal betimleme" yapar. Katılımcıların açıklamalarını ve deneyimlerini betimleyen yazıları yazar. Araştırmacı "yapısal betimlemeyi" kullanır. Toplanan verilerdeki belirgin ortak özellikleri ve yapısal bağlantıları eksiksiz yazar. Araştırmacı yapısal ve dokusal betimlemelerin ardından fenomenin özünü ortaya koyan karma bir betimleme yapar (Yalçın, 2022). Gereksiz tekrarlardan kaçınır (Yıldırım & Şimşek, 2006).

Araştırmada ayrıca elde edilen veriler, nicelleştirilerek de verilmiştir. Bunun için frekans dağılımları verilmiştir. Bulgular sunulurken katılımcıların harflendirilmesi, lisans öğrencileri için L, yüksek lisans öğrencileri için YL ve doktora öğrencileri DR olarak kodlanmıştır. Ayrıca danışan, D harfi ile kodlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri

Nitel analizde geçerlik ve güvenirlik için önlemleri alınmıştır. Araştırmacı araştırmanın geçerliğini arttırmak için katılımcıların ifadeleri yansız bir biçimde incelemiştir. Bunun için katılımcı onayına başvurulmuştur (Katılımcı Teyidi). Araştırmacı kendisi dışında doktora eğitimli 2 ayrı süpervizör aracılığı ile Süpervizyon Formlarına ilişkin olarak psikolojik danışman adaylarının görüşlerini de elde etmiştir. Katılımcıların görüşleri doğrudan verilmiştir. Araştırmada toplanan veriler betimsel bir yaklaşımla sunulmuştur. (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 257). Nitel analizde güvenirliği sağlamak için temaların ve kodlarının kontrolü yapılmıştır. Kodlarla veriler sürekli olarak karşılaştırılmıştır (Creswell, 2017). Ayrıca, güvenirliğini sağlamak için Soru Formundaki veriler, araştırmacı tarafından bir hafta aralıkla, iki ayrı

zamanda kontrol edilmiş, gerekli değişiklikler ve yeni kodlamalar yapılmıştır. Her iki çözümlemedeki tutarlılık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

Bulgular

Bu bölümde, elde edilen veriler doğrultusunda, bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. Süpervizyon Formlarına İlişkin Psikolojik Danışmanların/Danışman Adaylarının Görüşleri

Psikolojik danışman adaylarının/danışmanların Süpervizyon Formlarına ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Danışman Adaylarının/Danışmanların Süpervizyon Formlarına İlişkin Görüşleri ve Frekans Dağılımları

Kategoriler	Kodlar	f
Olumlu Görüşler		
	Ayrıntılı ve Açıklayıcı	27
	Faydalı	27
	Farkındalığı Arttırıcı	27
	Öğretici ve Geliştirici	25
	Kılavuz, Yol Gösterici, Yol Haritası, Işık	23
	Kontrollü Gidişi Sağlayıcı ve Denetleyici	21
	İşlevsel, Kolay ve Pratik	17
	Kıymetli, Güven Verici, Stres Azaltıcı	14
Olumsuz Görüşler	Özbildirime Dayalı Olması	8
	Yazılı Aktarımın Sınırlılık Göstermesi	7
	Sözel Olmayan Mesajların Aktarılamayışı	2

2. Süpervizyon Formlarının Yararlarına İlişkin Psikolojik Danışmanların/Danışman Adaylarının Açıklayıcı Görüşleri

Psikolojik Danışman Adaylarının/Danışmanların Süpervizyon Formlarına İlişkin Olumlu Olan Açıklayıcı İfadeleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Süpervizör 1, Süpervizör 2, Süpervizör 3'ün Öğrencilerinin Süpervizyon Formlarına İlişkin Olumlu Olan Açıklayıcı İfadeleri

Süpervizörler ve Danışmanlar	Kategori (Tema): Olumlu İfadeler /Formların Yararları	f
	Kod: Ayrıntılı ve Açıklayıcı	**27**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları ayrıntılı şekilde hazırlanmış. Danışma sürecinin basamaklarını, terapötik koşulları ve teknikleri bir arada barındırması sayesinde, birçok kitap karıştırmak yerine ihtiyaç duyduğumda direkt Formu açıp bakabiliyorum"(DR2).*	7
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formlarında, her basamakta neler yapılacağının ayrıntılı yazılması çok güzel. Danışma sürecinin basamakları, bu Formlar sayesinde kafamızda şekilleniyor. Sıralı bir düzen oluşuyor" (YL5).*	5
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formlarında, danışma sürecinin basamakları, terapötik koşullar ve terapötik teknikler çok ayrıntılı yazılmış. Bu bize çok katkı sağlıyor" (L4).*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Formlar, her oturum yapılması gerekenlerin düzenli bir listesi gibi düşünebilir. Ayrıca süpervizyon Formunda, sözgelimi çözüm seçeneklerine geçilmesi konusu yönergelerle beraber verilmiş. Bu da süpervizyon Formunun ayrıntılı ve bilgilendirici işlevine işaret etmekte "(L3).*	5
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*- Süpervizyon Formu yeteri kadar detaylı ve özenli hazırlanmış. Ve belli sıraya göre hazırlanmış olması da danışmanın nasıl yol alacağı ile ilgili bizlere genel bir yol göstermiş. Bu nedenle güzel ve faydalı buluyorum "(L2).*	5
	Kod: Faydalı	**27**
Süpervizör 1	*-"Her oturumda neler yaptığımı sistematik ve net bir şekilde görmemi sağladığı için*	7

DR Öğrencisi	*faydalı buluyorum" (Dr 7).*	
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formunu oldukça yararlı ve pratik buldum. Formlar sayesinde süpervizöre net ve anlaşılır şekilde kullandığım teknikler ve koşullar hakkında bilgi verebildim. Aynı zamanda Formun sonunda oturum ile ilgili düşünce, duygular ve sorular bölümünü oldukça yararlı buldum. Burada oturum ile ilgili genel gidişat hakkında bilgi verme fırsatı buldum. Her oturum sonrasında ses kaydı çözümlemesi yapmaktan daha yararlı buldum Süpervizyon Formunu" (YL 3).*	5
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Sürecin basamaklarının her biri için ayrı Form oluşturulması Formların detaylı açık ve anlaşılır ifade edilmesi çok güzel ve çok faydalı" (L2).*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon sürecini daha düzenli yürümesi için danışman adaylarına fikir sunduğunu düşünüyorum. Danışman adaylarının süreci basamaklara göre yürütmelerini sağlaması, terapötik koşulların ve tekniklerin bulunması açısından çok faydalı olduğunu düşünüyorum" (L1).*	5
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formunda en gerekli ve faydalı teknikler yer alıyordu. Zaman zaman ne yapacağımı bilemediğimde Formda yazan teknikleri hatırlamak benim için kurtarıcı oldu ve yararlı oldu" (L4).*	5
	Kod: Farkındalığı Arttırıcı	**27**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formlarının basamaklara göre hazırlanması her zaman psikolojik danışmanın aklında soru işareti olan acaba şu anda hangi basamaktayım karmaşasının önüne geçmektedir. Bireysel anlamda şimdiye kadar bu basamakların neresinde olduğuma yönelik bir farkındalık seviyemi oldukça arttırdığı kanaatindeyim"(Dr 3).*	7
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*- "Terapötik koşulları ve terapötik teknikleri her oturumda gözden geçirmek, onları hem teori olarak hem de uygulama olarak kavramama yardımcı oldu, farkındalığım arttı. Artık onları içselleştirdiğimi düşünüyorum. Yapmam gerekenlerin bir liste olarak sunulması becerilerime odaklanmama yardımcı oldu. Bunların yanında akran süpervizyonu ve yüzyüze derslerimizle sürecimi üçlü gözden geçirme fırsatı edindim. Formlar genel olarak bana beceri, motivasyon ve zaman kazandırdı. Farkındalığımı arttırdı" (YL5).*	5
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları danışma süreciyle ilgili farkındalığı artırıyor" (L4).*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Formlar, her oturum yapılması gerekenlerin düzenli bir listesi gibi düşünebilir. Kimi zaman yapmayı es geçtiğimiz fakat farkında olmadığımız şeyleri Süpervizyon Formunu doldururken fark edebiliyor, sonraki oturumda buna dikkat ederek süreci yönetebiliyoruz (L3).*	5
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Öncelikle Süpervizyon Formunu yazarken danışmanlar olarak olayları yazarken içgörü kazandığımızı düşünüyorum. Özellikle Süpervizyon Formunda bazı noktalara dikkat çekmek ve bunu hocamıza mail atarak geri bildirim almak danışma sürecinin seyri açısından oldukça olumlu bir özellik göstermektedir. Süpervizyon Formunda eş danışmanımın da düşüncelerinin alınması katkı sağlayan bir özellik. Bundan dolayı genel olarak süpervizyon formunun başarılı olduğunu düşünüyorum" (L3).*	5
	Kod: Öğretici ve Geliştirici	**25**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Formlar, danışanları daha sistematik değerlendirmemi sağladı. Özellikle çok boyutlu değerlendirmeyi öğrendiğim zamandan beri danışanların problemlerine çok boyutlu yaklaşmak her açıdan problemi derinlemesine incelemeye olanak tanıdı. Aklıma takılan her soruyu Süpervizyon Formlarına yazdım. Çok uzun Formlarda bile süpervizörümün tek tek geri dönüt sağlamasından inanılmaz faydalar gördüm. Bazen aklımda dağınık olan bilgileri daha düzenli, hale getirdi. Özellikle eş danışmanımla oturumlara dair bilgi alışverişinde bulunmak kendi danışanlarıma dair bilgimi artırmasının yanında farklı danışanları görmemi sağladı" (DR7).*	7
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Formlar süreçte bana bilgi ve beceriler açısından çok besleyici ve destekleyici oldu. Doğruyu yanlışı ve geliştirmem gereken noktaları bana göstererek kendimi ve becerilerimi geliştirmemde çok güzel bir kaynak oldu. Her süpervizyon Formunda kendimi tekrar tekrar terapötik koşullar, beceriler ve bilgiler konusunda değerlendirdim. Süpervizyon Formları, basamak basamak her açıdan detaylıca ele alınması, psikolojik danışma sürecinin planlı ve düzenli özelliğini daha iyi anlama ve anlamlandırmamda çok etkili oldu. Formun kapsayıcılığı ve ayrıca bilgilendirmeleri de içermesi açısından yine bize çok iyi bir kaynak oluşturduğunu düşünmekteyim" (Yl4).*	5

Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Formlar, benim danışma sürecini çok daha net görmemi, oturum sayılarını kestirebilmemi sağlıyor. Ayrıca, çalışmalarımızı daha somut bir boyuta oturttuğu ve ne yaptığımızı net bir şekilde gösterdiği için, bir danışanda şu ana kadar neler yapılmış, neler yapılmalı daha detaylı görebiliyorum. Son olarak, süpervizörün Formlar üzerine bıraktığı notlar, dikkat etmem gerekenler ve yapmam gerekenler bana çok yardımcı ve öğretici oluyor" (L3).*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formu benim için, geri dönütlerle birlikte nasıl (sürecimin niteliği) ve ne kadar (süreç boyunca ilerlediğim aşamalar) ilerleme kaydettiğimin somut haliydi. Öğreticiydi" (L2).*	4
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Yapmamız ve uygulamamız gereken ve temel de bilmemiz gereken her şey önümüzde olunca ilerlemek ve eksiklerimizi fark etmek de çok kolay oluyor. Öğretici oluyor. Bu yüzden güzel ve yerinde buluyorum bu uygulamayı" (L1).*	4
	Kod: Kılavuz, Yol Gösterici, Yol Haritası, Işık	**23**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları süreci daha sistemli olarak yürütmemi sağlamıştır. İlk oturumlarda yaşadığım tedirginlikte yol gösterici ve açıklayıcı bilgilerle kolay bir biçimde uyum sağlamama destek olmuştur. Ayrıca Formda intervizyon kısmının da yer alması oldukça önemli. Eş Danışmanla tüm oturumlarımızı birlikte izleyip değerlendirdik. Dersimizde de süpervizörümüzden süpervizyonu aldık"(DR 6).*	6
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları benim için bir rehber, kılavuz konumundaydı. Hem Formu doldurup gönderirken hem de süpervizörümden aldığım geri bildirimlerle bu Formların süpervizyon alıp vermeyi ne kadar aktif ve güzel hale getirdiğini görüyorum"(YL1).*	4
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*- "Süpervizyon Formlarının ilk oturumdan son oturuma kadar yapılandırılmış bir şekilde yazılmış olması, tekniklerin zamanı ve uygulamasıyla ilgili kısa bilgilerin yer alması çok aydınlatıcı ve yol göstericiydi. Kılavuz gibiydi. Oturum sonunda hem kendimizi değerlendirmemiz, hem eş danışmanımızın bizi değerlendirmesi, hem de hocamız tarafından geri bildirim almamız; psikolojik danışma becerilerimizi değerlendirmemiz konusunda çok katkı sağladı. Danışma oturumlarını üç farklı gözden değerlendirme, yanlışlarımızı görme imkanı bulmuş olduk" (L1)*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon sürecinin sağlıklı yürütülmesi için gerekli bir Formdu. Süreç hakkında süpervizörümüze bilgiler vermemizi sağlıyordu. Danışma sürecinin nasıl ilerlemesi gerektiği hakkında bize kaynak kılavuz oldu "(L5).*	4
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları genel olarak bize ne yapacağımız ve teknikleri nasıl oturumlarda kullandığımızla ilgili çok güzel bir kaynak rehber oldu" (L1).*	4
	Kod: Kontrollü Gidişi Sağlayıcı ve Denetleyici	**21**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Terapötik tekniklerin de Süpervizyon Formunda yer alması, özellikle ilk oturumlarda hem bir rehber, hem de bir kontrol aracı olarak işlev görüyor. Her oturum bu kısmı doldururken oturumu tekrar gözden geçirip "bu tekniği nerede kullandım, nasıl kullandım?" şeklinde düşünmemi sağlıyordu" (DR1)*	5
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları, basamak basamak her açıdan detaylıca ele alınması, psikolojik danışma sürecinin planlı ve düzenli özelliğini daha iyi anlamama ve anlamlandırmamda çok etkili oldu ve kontrollü gitmemi sağladı" (YL4).*	4
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formları, kontrollü ilerlememi sağladı. Neler yapıp yapmadığımı her hafta görüyordum. Süpervizörüme en hızlı ve doğru bilgi aktarabileceğim bir araçtı. Sorularımı açıkça yazmak ve cevap almak süreci kolaylaştırdı"(L5)*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Yapılandırılmış bu Form kullandığım tekniği gözden kaçırmadan ve kontrol ederek süpervizörüme iletmeme yardımcı oldu. Süpervizyon Formu aracılığıyla süpervizörümden aldığım geri dönütler ise kafamdaki soru işaretlerini büyük oranda giderici nitelikteydi"(L2)*	4
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formunun bana olan en büyük katkısı danışmada, kendimi gözlemleyebilmem ve değerlendirebilmem oldu. Kendi eksiklerimi basamak basamak yazılı bir şekilde görebildim ve böylelikle bu eksiklikleri düzeltme şansı buldum. Bir diğer faydası ise danışma oturum kayıtlarımı kaybetmiştim ve oturum sürecini süpervizyon Formuna yazdığım için buradan yararlanarak boşluklarımı kapattım. Oturum sürecimi gözlemleyebildim böylelikle danışanımla daha verimli oturum süreçleri gerçekleştirdim"(L5).*	3

	Kod: İşlevsel, Kolay ve Pratik	**17**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formlarının doldurulması kolay. Uzun deşifreler üzerinden süpervizyon almak yerine derste danışma oturumlarının video kayıtların izleyerek ve Süpervizyon Formları üzerinden de süpervizyon almanın çok daha işlevsel olduğunu düşünüyorum" (DR2).*	3
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-" Süpervizyon Formunu çok işlevsel buluyorum. Formda danışanla ilgili tüm bilgilerin bir bütün olarak görülebilmesi, kullanılan tekniklerin her oturum için ayrı değerlendirilebilir olması; danışanın kendi duygu, düşüncelerine ve eş danışmanın duygu ve düşüncelerine yer verilmesi yapılan oturumu değerlendirmemizi kolaylaştırıyor" (YL1).*	5
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Oturumlarımızda hangi kısımdaysak ilgili bölümleri doldurduk. Bu bizim için daha pratik ve işlevsel oldu. Bunun dışında temel düzey teknikler ve ileri düzey tekniklerin de ayrışması iyi bir noktaydı" (L4).*	5
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Dümdüz rapor yazmak yerine, yapılandırılmış bu Form işimi kolaylaştırdı" (L2).*	2
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Bence çok güzel ve işlevsel bir format. Ben mesela ileri düzey teknikler kullanamadım. Supervizyon süresi bitti ve oturumlarım devam ediyor. Danışanım biraz yavaş açılıyor ve şuan da gördüğüm ileri de ileri düzey teknikleri kullanacağım ve nasıl olması gerektiğini bu Formlar sayesinde daha iyi planlayabiliyor olacağım. Bu anlamda elimizde bir planın var olması bize çok iyi şeyler katacaktır"(L1).*	2
	Kod: Kıymetli, Güven Verici, Stres Azaltıcı	**14**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Standart Formlarla ilerlemek ve yazılı olarak düzenli geri bildirim almaya devam edebilmek çok kıymetli ve güven vericiydi"(DR3).*	3
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Süpervizyon Formlarında, hemen hemen tüm kuramlarda yer alan teknikler var. Bu durum her Formu doldururken tüm teknikleri görmemize olanak sağlıyor. Her bir tekniği görmek süreç içerisinde bu teknikleri uygulamak için motive olmamı sağlıyor ve bu teknikleri kullanmak mesleki anlamda yetkinliğimi ve kendime güvenimi arttırıyor" (YL2).*	5
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*Süpervizyon Formları, bana danışma sürecimi çok detaylı bir şekilde incelemem ve değerlendirmem gerektiği bilincini kazandırdı. Bu Formlar olmasaydı duyacağım kaygıyı daha da artabilirdi. Formların, danışman adaylarına güvenli bir liman olduğunu düşünüyorum" (L5).*	4
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Form üzerinde süpervizörün geri dönüt vermesi danışman adaylarının süreçle ilgili kaygılarını azalttığını danışman adaylarına öz güven sağladığını düşünüyorum"(L1).*	1
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Formlar, bizim öncelikle derste hocamıza danıştığımız konuların ayrıntılı şekilde iletilmesine olanak sağlıyor. Bunun yanı sıra teknikleri kullandığımızı da yazmamız önem arz ediyor. Oradan gelen dönütlerle danışma oturumlarımızı daha verimli şekilde ilerletebiliyoruz. Bu açıdan Formlar değerli" (L3).*	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi katılımcıların olumlu görüş olarak; Süpervizyon Formlarının "ayrıntılı ve açıklayıcı" (f= 27), "faydalı" (f= 27), "farkındalığı arttırıcı" (f= 27), "öğretici ve geliştirici" (f= 25), "kılavuz, yol gösterici, yol haritası, ışık" (f= 23), "kontrollü gidişi sağlayıcı ve denetleyici" (f= 21), "işlevsel, kolay ve Pratik" (f= 17), kıymetli, güven verici, stres azaltıcı" (f= 14) olduğunu belirtmişlerdir.

3. Süpervizyon Formlarının Sınırlılıklarına İlişkin Psikolojik Danışmanların/Danışman Adaylarının Açıklayıcı Görüşleri

Psikolojik Danışman Adaylarının/Danışmanların Süpervizyon Formlarına İlişkin Olumsuz Olan Açıklayıcı İfadeleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Süpervizör 1, Süpervizör 2, Süpervizör 3'ün Öğrencilerinin Süpervizyon Formlarına İlişkin Olumsuz Olan Açıklayıcı İfadeleri

Süpervizörler ve Danışmanlar	**Kategori (Tema): Olumsuz İfadeler /Formların Sınırlılıkları**	**f**
	Kod: Özbildirime Dayalı olması	**8**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Terapötik koşulları ve terapötik teknikleri ne düzeyde yerine getirdiğim öz bildirime dayalı olarak belirtiliyor. Bu da sınırlılık oluşturuyor" (DR1).*	3
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Benim işaretlemem ve özbildirime dayalı olması sınırlılıktır" (YL4).*	2
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Öz bildirimin olmasını sınırlılık olarak belirtebilirim"(L4).*	1
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Elbette en büyük sınırlama, özbildirime dayanmasıdır. Danışman kendi perspektifinden bilgi veriyor." (L3).*	1
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-Form video kayıtları ile desteklenmeseydi Formda doldurulan terapötik tekniklerin ve koşulların gerçekten uygulanıp uygulanmadığı bilgisinden emin olamazdık" (L5).*	1
	Kod: Yazılı Anlatımın Sınırlılık Göstermesi	**7**
Süpervizör 1 DR Öğrencisi	*-"Anlatım ile ilgili bir sınırlık olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki bazı noktalarda anlatmak istediğimi yazıya tam olarak aktaramadığımda ya da aktardığımı düşünsem de süpervizörüm tarafından farklı anlaşıldığı durumlar oldu" (DR1).*	1
Süpervizör 1 YL Öğrencisi	*-"Yazılı bir materyal olduğundan bazı durumlarda kendimi anlatmakta yetersiz hissettiğim oluyordu. Ancak bu açığı derslerimizde kapatabildiğimi düşünüyorum" (YL3).*	3
Süpervizör 2 L Öğrencisi	*-"Danışman adayları her ne kadar danışma oturumun ayrıntılarını aktarmak istese de bunun Süpervizyon Formu üzerinde aktarmak zor oluyor. Bu açıdan Süpervizyon Formunun sınırlı kaldığını söyleyebilirim. Ancak, video kayıtları ile bu sınırlılık önlenmiş oluyor" (L1).*	3
	Kod: Sözel Olmayan Mesajların Aktarılamaması	**2**
Süpervizör 1 L Öğrencisi	*-"Nasıl konuştuğumuz, duruşumuz, sesimiz, mimiklerimiz de oldukça önemli. Bunları Formlarda değerlendiremiyoruz. Fakat eş danışman adayı uygulaması ve yüzyüze yaptığımız dersler sayesinde bu problem de çözülmüş oluyor" (L4).*	1
Süpervizör 3 L Öğrencisi	*-"Form bazı sözel olmayan ifadelerin yansıtılması bakımından sınırlı bir imkan sunuyor"(L3).*	1

Tablo 4'te görüldüğü gibi katılımcıların olumsuz görüş olarak; Süpervizyon Formlarının "özbildirime dayalı olması" (f= 8), "yazılı anlatımın sınırlılık göstermesi" (f= 7) ve "sözel olmayan mesajların aktarılamaması" (f= 2) olarak belirtmişlerdir.

4. Danışma Sürecine Tam Olarak Devam Edip, Danışma Sürecini Tamamlamış Olan Danışanların Görüşleri

Araştırmada, danışma sürecine tam olarak devam edip, danışma sürecini tamamlamış olan beş danışanın görüşleri de incelenmiştir. Görüşleri, Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5

Danışanların Psikolojik Danışma Sürecine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	**Kodlar**	**f**
Olumlu Görüşler	-Danışmanım saygılı ve objektif yaklaştı	5
	-Kendimi rahat ve güvende hissettim	5
	-Danışma yararlı oldu	5
	-Sorunlarıma çözüm yolları bulmayla ilgili farkındalık kazandım/sorunlarımı çözebildim	5
Olumsuz Görüşler	-Bildirilmemiştir	0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, danışma sürecine tam olarak devam edip, danışma sürecini tamamlamış olan beş danışanın, danışma sürecinde "danışmanının saygılı ve objektif yaklaştığını" (f= 5), "kendilerini rahat ve güvende hissettiklerini" (f= 5), "danışma sürecinden yararlandıklarını"(f= 5), "sorunlarına çözüm yollarını bulmayla ilgili farkındalık kazandıklarını ya da çözebildiklerini" (f= 5) de belirtmişlerdir.

Tablo 6'da, Süpervizör 1'in doktora öğrencisinin danışanının örnek ifadesi verilmiştir.

Tablo 6

Süpervizör 1'in Doktora Öğrencisinin Danışan İfadesi

Süpervizör 1 DR Öğrencisinin Danışanı	*-"Danışmanıma güvendim. Danışmanım beni gerçekten dinledi, anladı, ve empati kurdu. Bu yüzden duygularımı rahatlıkla ifade edebildim. Çözüm seçenekleri sırasında sorunlarımın çözülebilir olduğunu anladım. Çözüm seçenekleri dosyasını gördüğümde şaşırmıştım. Çünkü böyle bir dosya beklemiyordum. Çok heyecanlandım. En büyük aşamaya geldiğimizi anladım. Çözüm seçenekleri sırasında danışman her aşamayı çok açık ve net bir şekilde anlattı. Bu durum benim daha kolay anlamama yardımcı oldu. Anlamadığım durumlarda çok farklı örneklerle açıklamaya çalıştı. Çeşitli uygulamaları yaptım. Danışmanım hep beni motive etmeye çalıştı. Son oturumda şunu çok iyi anladım: önyargılardan sıyrılıp sorunu kabul etmek ve üzerine gitmek çözümü kolaylaştırıyormuş (D1)".*

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Çok Boyutlu Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımına Dayalı, Danışma Sürecinin Basamaklarına Uygun ve Psikoeğitim İçerikli Süpervizyon Formlarına (Süreç Notları Tekniği)" ilişkin psikolojik danışman adaylarının/psikolojik danışmanların görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda araştırmacının doktora, yüksek lisans ve lisans öğrencileri ile iki ayrı süpervizörün lisans öğrencilerinin benzer ve ortak ifadeleri kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların Süpervizyon Formlarının "ayrıntılı ve açıklayıcı", "faydalı", "farkındalığı arttırıcı" ,"öğretici ve geliştirici, "kılavuz, yol gösterici, yol haritası, ışık", "kontrollü gidişi sağlayıcı ve denetleyici", "işlevsel, kolay ve pratik", kıymetli, güven verici, stres azaltıcı" olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların olumsuz görüş olarak; Süpervizyon Formlarının "özbildirime dayalı olması", "yazılı anlatımın sınırlılık göstermesi ve sözel olmayan mesajların aktarılamaması olarak belirtmişlerdir. Ancak, bu sınırlılığın, yüzyüze yapılan derslerde video kayıtlarının izlenmesi ile önlenebildiğini de belirtmişlerdir. Ayrıca, araştırmanın sonucunda, danışma sürecine tam olarak devam edip, danışma sürecini tamamlamış olan beş danışanın danışma sürecinde kendilerini rahat ve güvende hissettiklerini, danışmanının saygılı ve objektif yaklaştığını, danışma sürecinden yararlandıklarını, sorunlarına çözüm yollarını bulmayla ilgili farkındalık kazandıklarını ya da çözdüklerini de belirtmişlerdir. Bu açıklamalardan, süpervizyon süreci içinde kullanılan Süpervizyon Formlarının doğrudan danışman adaylarına/danışmanlara, dolaylı olarak danışanlara yararlı olduğunu söylemek mümkündür. Süpervizyon Formlarının etkili ve doğru kullanılabilmesi için danışman adaylarının psikolojik danışma alanının kuramsal bilgilerine sahip olmaları ön koşuldur (örn; Psikolojik Danışma Kuramları, Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri, Psikolojik Danışma Becerileri vb. gibi.).

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Süpervizyon Formları, Süreç Notları Tekniğini ve Kontrol Listesi Tekniğini içeren yapılandırılmış bir formattadır. Günümüzde süpervizörlerin süpervizyona ayırması gereken sürenin azalması, süpervizyon alan kişi sayısının ve danışan sayısının artması ile birlikte ortaya çıkan sorunları çözmek üzere yeni tekniklerin geliştirilmesi zorunlu bir hal almıştır. Son yıllarda giderek artan hızlı değişimlerle birlikte süpervizörler süpervizyonda kullanmak üzere verimli, etkili ve zaman açısından ekonomik olacak yeni teknikleri geliştirmektedirler. Bu tekniklerden birisi de Süreç Notları Tekniğidir (Winer & Klemen, 1997). Alanda çalışan süpervizörler, süpervizyonu verirken süpervizyon tekniklerinden birisi olan Süreç Notları Tekniğini yaygın olarak kullanmaktadırlar (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015; Kennedy vd., 2023; Manring vd., 2003; Presser & Pfost, 1985; Winer & Klemen, 1997). Presser ve Pfost (1985) süpervizyon sürecinde Süreç Notları Tekniğini kullanmadaki amaçlarının süpervizyon alanların dikkatlerini danışma sürecinin belirli yönlerine odaklattırmak olduğunu,

danışmanın seanslarda kendi davranışını incelemesini ve danışman-danışan etkileşimini gözlemlemesini teşvik etmek olarak açıklamaktadırlar.

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Süpervizyon Formları, süpervizyon tekniklerinden "Süreç Notları Tekniği"ne benzemektedir. Süreç Notları Tekniği, psikolojik danışman adayının/danışmanın kendisine, danışana, psikolojik danışman-danışan ilişkisine, psikolojik danışma sürecine ve kullandığı tekniklere ilişkin not tuttuğu yapılandırılmış dökümanlardır (Corey vd., 2010; Nelson- Jones, 2014). Süreç Notları Tekniğinde, oturum içeriği ve akışı, danışanla ilgili bilgiler, danışan-danışman etkileşimleri, danışmanın danışanı hakkındaki düşünceleri ve duyguları, oturumda kullanılan teknikler ve kullanılma gerekçelerine odaklanan sorular vardır (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015). Süreç notları, danışman ve danışanın konuşmalarının kelimesi kelimesine yazıya geçirilmesinden (deşifre) çok daha fazlasını oluşturur. Çünkü süreç notlarının içeriğinde, danışanın "açılış" ve "kapanış" seans ifadeleri; danışman ve danışanın sözel olmayan ifadeleri ve duyguları; sessizlik durumu; danışanın kullandığı argo kelimeleri ve deyimleri de dahil olmak üzere alışılmadık sözlü ifadeleri; ilişkileri ve çatışmaları hakkında tekrarlayan temalar ve sorunları; rüyaları, hayalleri; sınırları zorlayan davranışları ve terapinin çerçevesini bozmak için gösterdiği diğer çabaları ve davranışlarına yönelik sorular da bulunur. Süreç notları, süpervizyon alan kişinin danışma sürecini etkileyen düşüncelerinin, duygularının, sözel olmayan davranışlarının farkına varmasına yardımcı olabilir (Kennedy vd., 2023).

Süreç Notları Tekniği, danışma sürecinde danışanın ifadelerine göre "Sekter Dosyasına" alınan notlardan farklılık gösterir. Sekreter Dosyasına danışanın anlattığı sorunların ve yaşantıların anahtar sözcükleri kısaca yazılır. Süreç Notları Tekniğinin ise içeriği geniş olup, çeşitli sorulardan ve yazılardan oluşur. Kennedy ve diğerleri (2023) Süreç Notları Tekniğinin seansın içinde mi, yoksa seans bittikten sonra mı kullanılacağına ilişkin süpervizörlerde görüş farklılıklarının bulunduğu belirtmektedirler. Ancak Süreç Notları Tekniği, danışma seansı içinde kullanılmaz ve yazı yazılmaz. Danışma bittikten hemen sonra işaretleme yapılır ve notlar yazılır (Creaser, 2015; Winer & Klemen, 1997). Kennedy ve diğerleri (2023) bu işaretleme ve yazının, seans bitiminden hemen sonra olması gerektiğini belirtmektedir. Bu mümkün olmazsa, o gün içinde Süreç Notları Tekniğini kullanmak seansın hatırlanmasını kolaylaştıracaktır.

Haggerty & Hilsenroth (2011, s. 197-198) danışanla ilgili notlar alınırken ve işaretlemeler yapılırken, atlanılan noktaların olabildiğini belirtmektedirler. Bu durum, hafızadan ve dalgınlıktan kaynaklanan bir sınırlılık oluşturabilir. Süpervizyon alanın seans sürecindeki her dakikayı anı anına hatırlaması zor olabilir. Ayrıca seans sırasında danışanın anlattığı bir durum, süpervizyon alan kişide bir çağrışım yapabilir ve dikkati danışandan kendisi üzerine kaydırabilir. Bu durum, danışma sürecinin Süreç Notlarına tam olarak aktarılmasını engelleyebilir. Süreç Notları Tekniğinin olası bir başka dez avantajı, danışman adayının /danışmanın bir başka danışanla ilgili bilgileri, ilgili danışanla karıştırması ve bunu Süreç Notları Tekniğine yansıtmasından kaynaklanabilir. Bu durum, çok sayıda psikolojik danışma yapan ve Süreç Notları Tekniğini erteleyerek kullanan danışman adaylarında/danışmanlarda görülmektedir. Süpervizyon alanlar Süreç Notunu almayı da unutabilirler. Ayrıca, bazı danışanların yaşadığı sorunlar ve yaşantılar birbirine benzemekte ve birbirlerine karıştırılabilmektedir. Bu durum, Süreç Notlarına aktarılan bilgilerin hatalı olmasına neden olur.

Yukarıda görüldüğü gibi, Creaser (2015) de, süpervizyonun yalnızca Süreç Notları Tekniği ile yürütülmesinin sakıncalarının olduğunu belirtmektedir. Çünkü, insan hafızası yanılabilir, dikkati dağılabilir, süreç notları yazılırken seçici davranılabilir, hatalar ve eksiklikler yazılmayabilir. Gerçek seans başka şekilde yürütülmüş olabilir. Süpervizyon alanlar, süpervizörlerine kendilerini beğendirmek için Süreç Notlarında kendi lehlerine değişiklikler yapabilirler. Ayrıca danışman ve danışanın sözel olmayan davranışları gözlenemez (Haggerty & Hilsenroth, 2011). Objektiflik azalabilir (Crocker & Sudak, 2017; Manring ve diğerleri 2003; Winer & Klemen, 1997). Süpervizyon yalnızca Süreç Notları Tekniği ile yürütüldüğünde, süpervizyon alanların acil soruları ve kaygıları olduğunda süpervizörlerinden yardım almaları mümkün olmaz (Borders & Brown, 2005). Bütün bu açılardan değerlendirildiğinde Süreç Notları Tekniğinin dez avantajları da vardır. Burada, Kennedy ve diğerlerinin (2023) belirttiği gibi, süpervizörler süpervizyon alanların düşüncelerini, duygularını, davranışlarını tam olarak yansıtmalarında teşvik edici

olurlarsa, filtreleme yapmadan, süreç tam olarak yansıtılabilir. Bu açıdan Süreç Notları Tekniği, avantaj da oluşturabilir.

Süreç Notları Tekniğinin avantajları düşünüldüğünde, Süreç Notları Tekniğinin kullanılmasının süpervizyon alanların danışma becerilerini geliştirmelerinde yararlı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, süpervizörlerin değerlendirmelerine de yardımcı olmaktadır. Süreç Notları Tekniği duygu ve bilişlere ilişkin mevcut farkındalığın değerlendirilmesini ve zaman içinde gelişen farkındalığın ölçülmesini de sağlar (Borders & Brown, 2005). Süreç Notları Tekniği, süpervizyon alanın kullandığı teknikleri, düşünceleri ve hisleri hakkında bilgi edinmeye yardımcı olabilir. Bu açıdan bakıldığında da, Süreç Notları Tekniği süpervizyon sürecinde avantaj oluşturmaktadır. Borders ve Brown (2005) bu tekniğin etkili olabilmesi için, en azından ilk kullanımlarında, süpervizörlerin iç gözlem ve derinlemesine düşünmeyi teşvik eden bir yapı ya da format sunmaları gerektiğini belirtmektedirler. Araştırmacı tarafından geliştirilen Süpervizyon Formlarının da bu bu formatta olduğu düşünülmektedir.

Literatürde, Süreç Notları Tekniği ile ilgili yukarıda belirtilen avantaj ve dezavantajları birlikte düşünüldüğünde, süpervizörlerin farklı süpervizyon tekniklerini bir arada kullanmaları önerilmektedir Süpervizyon sürecinde, Süreç Notları Tekniğinin, Kontrol Listesi Tekniğinin, Ses Kaydı Tekniğinin ve Video Kaydı Tekniğinin birlikte kullanılması verilen süpervizyonu zenginleştirmektedir (Borders & Brown, 2005; Creaser, 2015; Crocker & Sudak, 2017; Haggerty & Hilsenroth, 2011; Kennedy vd., 2023; Manring vd., 2003). Zira, henüz hiçbir program süpervizyon için "altın bir standart" geliştirememiştir. Literatürde, süpervizyon sürecinde Süreç Notları Tekniğinin yanısıra Kontrol Listesi Tekniğinin de kullanılmasının önemli olduğu da belirtilmektedir. Bu Kontrol Listesi hem süpervizör, hem de süpervizyon alanlar tarafından doldurulur. Kontrol Listesi, hem istenilen hem de daha karmaşık bir beceriyi oluşturan temel adımların bir listesinden oluşur (Manring vd., 2003).

Haggerty ve Hilsenroth (2011) süpervizyon sürecinde Süreç Notları Tekniğinin ya da Ses Kaydı Tekniğinin tek başına kullanıldığında sınırlılık getirdiğini; bu nedenle Video Kaydı tekniğinin kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Çünkü, Video Kaydı Tekniği, daha etkili bir süpervizyon ve terapi eğitimi sağlamak için süpervizörün seans içeriğini, seans sırasında olduğu gibi görmesini sağlar. Ancak, gizlilik ve etikle ilgili endişeler, video kaydına yönelik olası itirazları da beraberinde getirmektedir. Bu açıdan "Bilgilendirilmiş Onam" oldukça önemlidir (Crocker & Sudak, 2017; Haggerty & Hilsenroth, 2011). Crocker & Sudak (2017), süpervizyon sürecinde Video Kaydı Tekniğinin ve Ses Kaydı Tekniğinin çok önemli teknikler olduğunu ve kullanılmaları gerektiğini belirtmektedirler. Video Kaydı Tekniği başlangıçta süpervizyon alanlarda kaygı oluştursa da, sonradan bu kaygı düzeyi düşmektedir. Ses Kaydı Tekniği ya da Video Kaydı Tekniği ile yapılan seansları incelemek, Süreç Notları Tekniğinden daha objektif ve doğrudan bilgileri sağlar ve değerlendirmede son derece önemlidir. Creaser (2015) yapmış olduğu araştırmanın sonucunda, süpervizyon sürecinde kullanılan Süreç Notları Tekniği ile Ses Kayıtları Tekniğinin birlikte kullanılmasının seansların daha derinlemesine anlaşılmasını ve süpervizyon alanlarda derin bir farkındalık geliştirebileceğini belirtmiştir.

Araştırmacı da süpervizyon sürecinde, Süpervizyon Formlarını tek başına kullanmamıştır. Eklektik model, yöntem ve teknikleri kullanmıştır. "Bütüncül ve Eklektik Süpervizyon Modeli"ne göre, *Terapi Temelli Süpervizyon Modelinden*, "Çok Boyutlu ve Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımı" (Lazarus 1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.) temel alınmıştır. *Gelişimsel Süpervizyon Modeli* ile danışman adaylarının/ danışmanların, mesleki gelişiminin ilk başladığı noktadan, geldiği son noktaya kadar olan ilerlemesine (Ascher & Butler, 2010) bakılmıştır. *Bernard'ın Ayrıştırıcı Süpervizyon Modelindeki* süpervizör rolü içinde yer alan ağırlıklı "öğretmen rolü" ile danışman adaylarının/danışmanların kazanmaları gereken, kavramsallaştırma becerilerinin, müdahale becerilerinin ve süreç sonunda kişiselleştirme becerilerinin oluşumuna da katkı bulunmaya çalışılmıştır (Bernard ve Goodyear, 2019). Süpervizyon sürecinde, süpervizyon yöntemleri olarak bireysel süpervizyon, grup süpervizyonu ve akran süpervizyonu kullanılmıştır (Corey vd., 2010). Süpervizyon teknikleri olarak; kendini anlatma tekniği, süreç notları tekniği, ses ve görüntü kaydı tekniği (video kaydı), teknoloji destekli tekniklerden e-posta, gerektiğinde rol oynama tekniği ve model olma tekniği, ev ödevi tekniği

(örn; makale ve kitap okuma vb gibi) (Corey vd., 2010; Nelson- Jones, 2014) sıklıkla kullanılan teknikler olmuştur.

Araştırmacı süpervizyonu verirken şu süreci izlemiştir: Danışman adayları/danışmanlar eş danışman adayı/danışman ile birlikte oturumun video kaydını izlemiş (*Video Kaydı Tekniği)* (Corey vd., 2010; Nelson- Jones, 2014) ve birbirlerine geri bildirimlerini vermişlerdir (*Akran Süpervizyonu Yöntemi*) (Nelson- Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007). Süpervizyon Formlarını (*Süreç Notları Tekniği*) birlikte doldurarak intervizyon sürecini yürütmüşlerdir (*Akran Süpervizyonu Yöntemi*). Süpervizyon Formlarını süpervizöre e-posta ile iletmişler *(Teknoloji Destekli Teknik)* (Corey vd., 2010; Nelson- Jones, 2014). Form üzerinden süpervizyonu almışlardır (Bireysel Süpervizyon). Yüz yüze derslerin yapıldığı zaman diliminde de, oturum kayıtlarını grupla birlikte izlemişler *(Grup Süpervizyonu)* ve *öğretmen rolü* ile süpervizyonu almışlardır (*Ayrıştırıcı Süpervizyon Modeli: Süpervizör Öğretmen Rolü)* (Bernard & Goodyear, 2019). Süpervizör, "*Çok Boyutlu ve Teknik Eklektizmli Psikolojik Danışma Yaklaşımı"*na göre (Lazarus 1989, 2002, 2005a, 2005b, 2006, t.y.) ve *"danışma sürecinin basamaklarına da dikkat ederek"* (Carkhuff, 2011; Corey vd., 2011; Cormier & Hackney, 2014; Egan, 2011; Gladding, 2013, Hackney & Cormier, 2008; Meier & Davis, 2007) süpervizyonunu vermiştir. Bu süreçte süpervizör, danışman adaylarının sorularını yanıtlamış, kendilerini anlatmalarına olanak sağlamıştır *(Kendini Anlatma Tekniği).* Danışman adaylarının/danışmanların terapötik teknikleri kullanımında eksiklik ya da hata olduğunda, *"Model Olma Tekniği"*ni ve "*Rol Oynama Tekniği*"ni kullanmıştır. Daha sonra danışman adaylarına/danışmanlara "*Davranışı Prova Etme Tekniği*"ni uygulamıştır (Nelson- Jones, 2014; Yılmaz & Voltan-Acar, 2015; Wheeler & Richards, 2007). Son olarak, süpervizör, Süpervizyon Formlarındaki bilgilerle, oturum kayıtlarını karşılaştırarak, tutarlılığa bakmıştır. Buna göre danışman adaylarına/danışmanlara süpervizyonu vermeye devam etmiştir. Süpervizyon sürecinde de, Süpervizyon Formlarının bu şekilde kullanılması uygun olabilir.

Sonuç olarak, süpervizyon sürecinde Süreç Notları Tekniği olan Süpervizyon Formlarının kullanılması ile psikolojik danışma sürecinin basamaklarına uygun davranabilen, temel ve ileri düzey teknikleri kullanabilen; danışma basamaklarındaki geçişi uygun ve doğru bir biçimde yapabilen; yani danışma sürecini etkin yürütebilen meslek profesyonelleri yetişebilir.

Süpervizyon Formlarının Olası Yararları ve Sınırlılıkları

Süpervizyon sürecinde kullanılabilecek Süpervizyon Formlarının olası yararları şu şekilde sıralanabilir: (1) Süpervizyon Formlarında, ilk oturumdan son oturuma kadar danışana ait olan sistematik bilgilerin yer alması, süreci yürütmede yarar sağlayabilir. (2) Süpervizyon Formları üzerinden verilen geri bildirimler sayesinde danışman adayları/danışmanlar kendilerini gözlemlerler. Doğru, yanlış ya da eksik yaptıkları noktaları fark ederler ve yeni bir anlayış geliştirebilirler. Bu kişisel ve mesleki farkındalıkla sonraki oturumlarını daha sağlıklı yürütebilirler. (3) Danışman adaylarının/danışmanların oturum öncesinde bu Formları gözden geçirerek danışmaya girmeleri, daha planlı adım atmalarını sağlayabilir. (4) Danışman adaylarının /danışmanların Süpervizyon Formlarının düzenli bir biçimde gözden geçirmeleri, terapötik koşullara, terapötik tekniklere ve danışma sürecinin basamaklarına ilişkin sürekli olarak öğrenmeyi teşvik edebilir, uygulamayı iyileştirebilir ve uygulama becerilerini artırabilir. (5) Danışman adaylarının/danışmanların Süpervizyon Formlarında yer alan temel düzey ve ileri düzey teknikleri düzenli bir biçimde gözden geçirerek, bilişsel becerilerini sağlamlaştırabilirler. Tekniğin tanımını, hangi amaçla kullanıldığını sürekli okumak, danışma sürecinde doğru uygulamak açısından yarar sağlayabilir. Kontrol listesi sayesinde de, tekniğin uygulanması gerektiği halde o oturumda uygulanmadığını görerek, sonraki oturumda uygun yer ve zamanda uygulanması mümkün olabilir. (6) Süpervizyon sürecinde danışman adaylarının /danışmanların, Süpervizyon Formlarını doldurarak e-posta ile süpervizörlerine iletmeleri ve geri bildirim almaları aralarındaki süpervizyon ilişkisini güçlendirmelerine katkı sağlayabilir. (7) Süpervizyon Formları, uzun içerikli deşifre tekniğine alternatif olarak kullanılabilir.

Süpervizyon sürecinde kullanılabilecek Süpervizyon Formlarının olası sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir: (1) Süpervizyon Formları, danışman adaylarının/danışmanların sürekli öğrenmelerini destekleyen ve uygulama becerilerini geliştiren bir kaynak olarak kullanılabilir. Ancak, Süpervizyon Formlarının tek başına kullanılması yeterli olmayacaktır. Çünkü, danışman adaylarının aldığı notlar ve

kontrol listesinde yaptıkları işaretlemeler, kendi psikolojik danışma becerilerini algılamalarına göre olmaktadır. Ayrıca, kendilerini süpervizöre beğendirmek amacı ile Formu kendi yararlarına uygun olarak doldurabilirler. Gerçek durum yansıtılmayabilir. Bu nedenle, süpervizyon derslerinde Süpervizyon Formunda yazılı olan bilgilerle, o oturumun video kaydı izlenerek karşılaştırılmalarının yapılması ve aradaki uyumuna bakılması gereklidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini artırmak için aynı araştırma deseni kullanılarak farklı üniversitelerde eğitim gören psikolojik danışman adaylarına/danışmanlara Süpervizyon Formlarının süpervizyon sürecine eklenerek değerlendirmelerinin alınması gereklidir. Bu yönden, yeni araştırmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

Süpervizörlere Yönelik Öneriler

Süpervizyon Formları, danışman adaylarının/danışmanların sürekli öğrenmelerini destekleyen ve uygulama becerilerini geliştiren bir kaynak olarak kullanılabilir. Ancak, Süpervizyon Formlarının, "Süreç Notları Tekniği" olarak tek başına kullanılması yeterli olmayacaktır. Çünkü, süreç notları yazılırken seçici davranılabilir, hatalar ve eksiklikler yazılmayabilir. Gerçek seans başka şekilde yürütülmüş olabilir. Gerçek durum yansıtılmayabilir. Bu nedenle, "Eklektik Bir Süpervizyon Yaklaşımı" benimsenmelidir. Danışman adayları/danışmanlar eş danışman adayı/danışman ile birlikte oturumun video kaydını birlikte izlemeli ve birbirlerine geri bildirimlerini vermelidirler. Süpervizyon Formlarını (*Süreç Notları Tekniği*) birlikte doldurarak intervizyon sürecini yürütmelidirler (*Akran Süpervizyonu Yöntemi*). Süpervizyon Formlarını süpervizöre e-posta ile iletmelidirler *(Teknoloji Destekli Teknik)* Form üzerinden süpervizyonu almalıdırlar (Bireysel Süpervizyon). Yüz yüze derslerin yapıldığı zaman diliminde de, oturumun video kayıtları grupla birlikte izlenmelidir *(Grup Süpervizyonu)* ve süpervizyon alınmalıdır (*Ayrıştırıcı Süpervizyon Modeli: Süpervizör Öğretmen Rolü)*. Bu süreçte süpervizör, danışman adaylarının sorularını yanıtlamalı, kendilerini anlatmalarına olanak sağlamalıdır *(Kendini Anlatma Tekniği).* Danışman adaylarının/danışmanların terapötik teknikleri kullanımında eksiklik ya da hata olduğunda, *"Model Olma Tekniği*"ni ve "*Rol Oynama Tekniği*"ni kullanmalıdır. Daha sonra danışman adaylarına/danışmanlara "*Davranışı Prova Etme Tekniği*"ni uygulamalıdır. Süpervizör, Süpervizyon Formlarındaki bilgilerle, oturum kayıtlarını karşılaştırarak, tutarlılığa bakarak süpervizyonu vermeye devam etmelidir. Süpervizyon sürecinde de, Süpervizyon Formlarının bu şekilde kullanılması uygun olabilir.

YÖK ve Üniversite Yöneticilerine Yönelik Öneriler

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanı kuramsal ve uygulama bir alan olduğu için lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenci sayısının azaltılması gereklidir. Nitelikli psikolojik danışman yetiştirmek, nicelikten çok daha fazla önemlidir. Yukarıda ifade edilen Eklektik Süpervizyon Yaklaşımı süpervizör açısından oldukça zaman alıcı ve zahmetli olduğu için, süpervizörlere düşen danışman adayı/danışman sayısı azaltılmalı; öğretim üyesi sayısı arttırılmalıdır.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırmada Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurul onayı alınmıştır (E.2102150041).* Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde' yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden" hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: *Yazarın beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.*

Yazar Katkısı: *Bu makale tek yazarlıdır.*

References

Ascher, D. L., & Butler, S. K. (2010). *Balanced moderation supervision*. Retrieved from http://counselingoutfitters.com/vistas/vistas10/Article_39.pdf

Atik, Z. (2017). *Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyona ilişkin değerlendirmeleri*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Behan, D. (2022). Do clients train therapists to become eclectic and use the common factors? A qualitative study listening to experienced psychotherapists. *BMC Psychology, 10* (183), 1-13. https://doi.org/10.1186/s40359-022-00886-6 .

Benito M. J. (2018) The fine line between integration or eclecticism and syncretism in new therapists. *Dual Diagnosis Open Access*, *3* (3), 1 - 5. https://doi.org/10.21767/2472-5048.100042

Bernard, J.M. (2014). The use of supervision notes as a targeted training strategy. *American Journal of Psychotherapy, 68* (2),195-212. https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2014.68.2.195

Bernard, J. M., & Goodyear, R. K. (2014). *Fundamentals of clinical supervision.* Pearson Education, Inc.

Borders, L. D., & Brown, L. L. (2005). Supervision intervention. In L. D. Borders, & L. L. Brown (Eds.), *The new handbook of counseling supervision* (pp. 29 - 57). Routledge.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Carkhuff, R. R. (2011). *Yardım etme sanatı* (R. Karaca & F. E. İkiz, Çev.). Nobel Akademi Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 1972).

Chen, V., & Giblin, N.J. (2021). *Bireyle psikolojik danışma ve terapi beceriler ve teknikler* (E. Çetinkaya Yıldız & G. Çakır Çelebi, Çev. Ed.). Nobel Akademi Yayıncılık.

Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma ve terapi kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Mentis Yayıncılık.

Corey, G., Corey, M. S., & Callanan, P. (2011). *Issues and ethics in the helping professions.* Brooks/Cole, Cengage Learning.

Corey, G., Haynes, R., Moulton, P., & Muratori, M. (2010). *Clinical supervision in the helping professions: A practical guide.*[2nd Ed.]. American Counseling Association.

Cormier, S. & Hackney, H. (2014). *Psikolojik danışma: stratejiler ve müdahaleler* (S. Doğan & B. Yaka, Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.

Creaser, M. (2015). A *comparison of audio recordings and therapists' process notes in child and adolescent psychoanalytic psychotherapy*. [Unpublished doctoral dissertation]. The University of East London.

Crocker, E.M., & Sudak, D.M. (2017). Making the most of psychotherapy supervision: a guide for psychiatry residents. *Acad Psychiatry,* 41, 35 – 39. https://doi.org/10.1007/s40596-016-0637-5 .

Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.

Egan, G. (2011). *Psikolojik danışma becerileri*. Kaknüs Yayıncılık (Ö. Yüksel Çev.). (Orijinal çalışma basım tarihi 1975).

Eisenberg, S., & Delenay, D. J. (1993). *Psikolojik danışma süreci* (N. Ören & M. Takkaç, Çev.). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, N. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Book Company.

Gladding, S. T. (2013). *Psikolojik danışma, kapsamlı bir meslek* (N. Voltan-Acar, Çev. Ed.). Nobel Akademi Yayıncılık.

Greben, D. H. (2004). Integrative dimensions of psychotherapy training. *The Canadian Journal of Psychiatry, 49* (4), 238–248. https://doi.org/10.1177/070674370404900404.

Greenberg, L. S., & Tomescu, L. R. (2017). *Supervision essentials for emotion-focused therapy.* American Psychological Association.

Hackney, H. & Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: psikolojik yardım süreci el kitabı* (T. Ergene & S.S. Aydemir, Çev.). Mentis Yayıncılık.

Haggerty, G. & Hilsenroth, M.J. (2011). The use of video in psychotherapy supervısion. *British Journal of Psychotherapy, 27*, 193-210. https://doi.org/10.1111/j.1752-0118.2011.01232.x

Haynes, C., Corey, G., & Moulton, P. (2003). *Clinical supervision in the helping professions: A practical guide.* Brooks/Cole-Thompson Learning.

Hollanders, H. (2003). The Eclectic and integrative aproach. In R.Woolfe, W, Dryden, & S. Strawbridge (Eds.) *Handbook of counseling psychology* (pp. 277 - 298). SAGE Publications Inc.

Hollanders, H. & Mc Leod, J. (1999). Theoretical orientation and reported practice: a survey of eclecticism among counsellors in Britain. *British Journal of Guidance & Counselling, 27* (3), 405-414. https://doi.org/10.1080/03069889908256280.

Ivey, A. E., Ivey, M. B., & Simek-Downing, L. (1987). *Counseling and psychotherapy.* Allyn and Bacon.

Kennedy, K.G., Welton, R.S., & Yeomans, F.E. (2023). *Supervising individual psychotherapy: the guide to good enough.* American Psychiatric Association Publishing.

Lazarus, A. A. (n.d.). *Multimodal therapy: a primer.* https://www.zurinstitute.com/resources/multimodal-therapy/.

Lazarus, A. A. (1989). *The practice of multimodal therapy: systematic, comprehensive, and effective psychotherapy.* Johns Hopkins University Press.

Lazarus, A.A. (2002, August 22-25). *Multimodal therapy* [Paper presentation]. The Annual Meeting of the American Psychological Association, Chicago, America. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470411.pdf

Lazarus, A. A. (2005a). *Multimodal therapy*. In J.C. Norcross & M.R. Goldfried (Eds.), *Handbook of psychotherapy integration* (pp. 105 - 120). Oxford.

Lazarus, A. A. (2005b). The case of "Ben": A flexible, holistic application of multimodal therapy. *Pragmatic Case Studies in Psychotherapy, 1* (1), 1 - 15.

Lazarus, A. A. (2006). *Brief but comprehensive psychotherapy, the multimodal way*. Springer Publising. https://connect.springerpub.com/content/book/978-0-8261-9684-2/back-matter/bmatter2

Lazarus, A. A., & Beutler, L. E. (1993). On technical eclecticism. *Journal of Counseling and Development, 71*, 381 - 385. https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1993.tb02652.x .

Manring, J., Beitman, B.D. & Dewan, M.J. (2003). Evaluating competence in psychotherapy. *Acad Psychiatry,* 27, 136–144. https://doi.org/10.1176/appi.ap.27.3.136

Meier, S. T. & Davis, S. R. (2007). *Psikolojik danışma, temel ögeler* (S. Doğan, Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.

Nelson-Jones, R. (2014). *Uygulamalı danışmanlık ve yardım becerleri* (G. Sart, Çev.). Nobel Akademi Yayıncılık.

Norcross, J. C., & Goldfried, M. R. (2nd Eds.). (2005). *Handbook of psychotherapy integration* (2nd Ed.). Oxford University Press.

Pearson, M., & O'Brien, P. (2012). Changing views of theory and practice in counselling: multiple intelligences, eclecticism and the therapeutic alliance. *Psychotherapy ve Counselling Journal of Australia, 1* (1), 1 - 18.

Presser, N. R., & Pfost, K. S. (1985). A format for individual psychotherapy session notes. *Professional Psychology: Research and Practice, 16* (1), 11 – 16. https://doi.org/10.1037/0735-7028.16.1.11

Romaioli, D., & Faccio, E. (2012). When therapists do not know what to do: informal types of eclecticism in psychotherapy. *Research in Psychotherapy: Psychopathology, Process and Outcome*, *15* (1), 10 - 21.

Seligman, L., & Reichenberg, L. W. (2019). *Psikolojik danışma psikoterapi kuramları* (E. Yerlikaya, Çev.Ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.

Sharf, R. S. (2014). *Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları* (N. Voltan-Acar, Çev.Ed.). Nobel Akademi Yayıncılık.

Shelton, D. & Zazzarino, A. (2020). Infusing counseling theories with the integrated developmental model: strengthening supervision practices. *Journal of Human Services: Training, Research, and Practice, 6* (1), 1 - 26.

Tasca, G.A., Sylvestre J., Balfour, L., Chyurlia, L., Evans, J., Fortin-Langelier, B., Francis, K., Gandhi, J., Huehn, L., Hunsley, J., Joyce, A. S., Kinley, J., Koszycki, D., Leszcz, M., Lybanon-Daigle, V., Mercer, D., Ogrodniczuk, J.S., Presniak, M., Ravitz, P., Ritchie, K., Talbot, J. & Wilson, B. (2015). What clinicians want: findings from a psychotherapy practice research network survey. *Psychotherapy (Chic), 52* (1), 1 – 11. http://dx.doi.org/10.1037/a0038252

Tuzgöl Dost, M. (2020). Psikolojik danışma ve terapide bütünleşmeye doğru. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15* (10. Yıl Özel Sayısı), 5252 - 5276. https://doi.org/10.26466/opus.688166.

Watkins, C. E. (2011). Does psychotherapy supervision contribute to patient outcomes? Reflecting on three decades of research. *Clinical Supervisor, 30,* 235 - 256. https://doi.org/10.1080/07325223.2011.619417

Watkins, C. E., Jr., & Scaturo, D. J. (2013). Toward an integrative, learning-based model of psychotherapy supervision: Supervisory alliance, educational interventions, and supervisee learning/relearning. *Journal of Psychotherapy Integration, 23* (1), 75 – 95. https://doi.org/10.1037/a0031330.

Wheeler, S., & Richards, K. (2007). The impact of clinical supervision on counsellors and therapists, their practice and their clients. A systematic review of the literature. *Counselling ve Psychotherapy Research, 7* (1), 54 – 65. https://doi.org/10.1080/14733140601185274.

Winer, J. A., & Klamen, D. L. (1997). Psychotherapy supervision. *Acad Psychiatry***,** *21,* 141 - 147 https://doi.org/10.1007/BF03341573.

Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22* (ÖzelSayı 2), 213 - 232 .

Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel arastirma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, O., & Voltan Acar, N. (2015). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyonun önemi ve grupla psikolojik danışmadaki rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15* (1), 342 - 356. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2015.15.1-5000128610.

Yogev, S. (1982). An eclectic model of supervision: a developmental sequence for beginning psychotherapy students. *Professional Psychology, 73* (*2),* 236 - 243.

Zarbo,C., Tasca, G. A., Cattafi, F., & Compare, A. (2016). Integrative psychotherapy works. *Frontiers in Psychology, 6,* 1 - 3. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.02021